

1 četvrtak, 10.05.2007.
2 [Otvorena sjednica]
3 [Optuženi su ušli u sudnicu]
4 [Svjedok je ušao u sudnicu]
5 ... Početak u 14.22h
6 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Međunarodni krivični sud za bivšu
7 Jugoslaviju zasjeda.
8 Izvolite sestti.
9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobar dan svima. Molim sekretara da
10 najavi predmet.
11 SEKRETAR: [simultani prevod] Dobar dan, časni Sude. Ovo je predmet IT-
12 05-88-T, *Tužilac protiv Vujadina Popovića i ostalih*.
13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Svi optuženi su prisutni. Kad je
14 reč o braniocima, primećujem da gospodin Sarapa nije tu... I gospođa Condon i
15 gospodin Meek. Gospodine Haynes, kad je reč o gospodinu Sarapi...
16 G. HAYNES: [simultani prevod] Gospodin Sarapa će doći nakon prve pauze.
17 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. A... gospodine Živanoviću?
18 G. ŽIVANOVIĆ: Gospođica Condon radi u našoj kancelariji.
19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Gospodine Ostojiću?
20 G. OSTOJIC: [simultani prevod] Dobar dan, časni Sude. Gospodin Meek će
21 takođe doći nakon prve pauze.
22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da kažem za zapisnik da je u Tužilaštvu
23 gospodin McCloskey i... i veštak Odbrane je prisutan u sudnici. Ona sedi pored
24 gospodina Ostojića.
25 Svedok je takođe u sudnici. Doktore, dobar dan.
26 SVJEDOK: [simultani prevod] Dobar dan.
27 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Nastavićemo sa Vašim ispitivanjem i
28 nadam se da ćemo uskoro završiti Vaše svedočenje tako da ćete moći da se vratite
29 u Vašu prelepu Norvešku.
30 Gospodine Ostojiću.

1 SVJEDOK: HELGE BRUNBORG [nastavak]
2 [Svjedok odgovara putem prevodioca]
3 G. OSTOJIĆ: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.
4 Unakrsno ispituje g. Ostojić: [nastavak]
5 [Branilac ispituje putem prevodioca]
6 P: Dobar dan, /?doktoe, ponovo/.
7 O: Dobar dan.
8 P: Želeo bih da razjasnimo nekoliko stvari o kojima smo juče govorili i
9 govo... da ćemo govoriti o nekim tabelama koje su navedene u Vašim zaključcima.
10 Ja ću sporije govoriti i molim Vas da pravite pauzu kada završim sa
11 postavljanjem pitanja - Ja se izvinjavam, juče je dolazilo do preklapanja.
12 Gospodine, kada govorimo o ovim izvorima, da li ste Vi ili bilo ko iz
13 Vaše ekipe se bavili pitanjem ko je dostavio te informacije izvoru na koji ste
14 se oslanjali?
15 O: Gospodine, nisam u potpunosti razumeo šta hoćete da me pitate pod
16 time ko je dostavljao te informacije. Kad je reč o spiskovima nestalih, njih su
17 dostavile dve međunarodne organizacije. Mi nismo raz... mi smo razgovarali sa
18 brojnim ljudima iz tih organizacija, zatim, Statistički ured je dostavio podatke
19 popisa tako da smo imali kontakte sa onima koji su dali te podatke za izvore.
20 P: Nisam Vas to pitao, već kad je reč o primarnim izvorima o kojima smo
21 juče govorili, o kojima ste govorili u prvom pasusu - primarni izvori su
22 Međunarodni komitet crvenog krsta i PHR, zar ne?
23 O: Da.
24
25
26
27
28
29
30

1 P: A imate i sekundarne izvore na koje ste se oslanjali, o kojima smo
2 juče govorili kad smo govorili o Vašoj metodi. No moje pitanje odnosi se na
3 sek... na primarne izvore, konkretno na Crveni krst i PHR. Da li ste u njihovoj
4 bazi podataka pogledali od koga su oni dobili informacije koje su sakupili i na
5 koje ste se Vi oslanjali? Dakle, od koga su oni dobili informacije, dakle,
6 Međunarodni komitet crvenog krsta i PHR, odnosno Lekari za ljudska prava?

7 O: Da, svakako, time smo se bavili i... informacije su dostavili članovi
8 porodica u 95% slučajeva kad je reč o oba ova primarna izvora podataka. Mi smo
9 gledali ko, kakav srodnik - da li je to bilo majka, otac, baka, deka, braća,
10 sestre i tako dalje.

11 P: A gde mogu to da pronađem, tu analizu?

12 O: Mi smo samo naveli da je u 95% slučajeva podatke dao neko od
13 srodnika.

14 P: Ali interesuje me da li su to neposredni srodnici ili prijatelji ili
15 svedoci koji bi mogli da identifikuju osobu ili je to bio neko koji je dalji
16 srodnik?

17 O: Kao što Vam je poznato, prijatelji nisu srodnici, tako da, uglavnom
18 su bili bliski srodnici.

19 P: Neću da dužim, ali da li ti podaci postoje negde, koje bismo mi mogli
20 da pogledamo?

21 O: Mislim da postoji kraći prikaz, ali mi nismo to detaljno analizirali.
22 Smatrali smo da je dovoljno konstatovati da veliki broj, takoreći svi, u 19 od
23
24
25
26
27
28
29
30

1 20 slučajeva su... izvor su bili članovi porodice i uglavnom, bliski članovi
2 porodice. A bilo je slučajeva da nije bilo članova porodice koji su to mogli da
3 dostave jer su bili ubijeni ili se vodili kao nestali.

4 P: Da li je bilo slučajeva da više članova porodice dostavi te
5 informacije?

6 O: To se dešavalo ponekad, ali mi smo... mi smo to primetili i onda
7 brisali moguće dublone /?duplikate/.

8 P: A koji je procenat takvih slučajeva?

9 O: Pa, u onom spisku od 2005. Tužilaštva, mislim da je bilo negde 24
10 slučaja gde je bio slučaj da smo zapravo informaciju dobili više puta, a da to
11 nije izbrisao prethodno Međunarodni komitet crvenog krsta.

12 P: Da Vas upitam sledeće: koliko je DNK pouzdan način analize kako bi se
13 utvrdila smrt i identitet neke osobe kao što ste nam juče rekli? Vi kažete da je
14 otprilike 7.660 ljudi dostavilo uzorke krvi toj da... bazi podataka DNK, zar ne?

15 O: Ne, ja sam rekao 7.849.

16 P: Hvala. Dakle, 7.849 osoba je dalo uzorak krvi za tu bazu podataka?

17 O: Da.

18 P: Mislim da ste takođe rekli da je prilično poznato da, kako bi se
19 potvrdila analiza preko uzorka krvi, a kako bi se obavila e... DNK, analiza DNK,
20 potrebno je da imate više članova porodice koji daju uzorak krvi, zar ne?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne nužno.

2 Smanjuje se mogućnost pogrešne identifikacije ukoliko ima više članova
3 porodice koji daju uzorak krvi.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Ostojiću i dr. Brunborg,
5 molim vas da usporite. Potrebno je da pravite pauze između pitanja i odgovora i
6 to važi za obojicu. Zaista otežavate život prevodiocima. Molim da to imate na
7 umu.

8 G. OSTOJIĆ: [simultani prevod] Mogu li da nastavim?

9 P: Gospodine, da li ste pogledali i analizirali banku sa uzorcima DNK
10 kako biste konkretno utvrdili broj osoba koji su dali svoj uzorak krvi u svrhu
11 vršenja identifikacije?

12 O: Gospodine, mi smo analizirali sve informacije koje smo dobili od
13 Međunarodne komisije za nestala lica, što uključuje izveštaje o analizi DNK, ali
14 nismo dobili nikakve informacije o tome koji članovi porodice su dali uzorak
15 krvi, ako se ne varam, ali nisam apsolutno siguran u to. Međunarodna komisija o
16 nestalim licima ne želi olako da obelodanjuje svoje podatke; oni su poverljivi.

17 P: Pavim...pravim pauzu kako bih se držao uputstva.

18 O: Pa onda, budući da čekate, ja mogu još da dodam.

19 P: Upravo tako. Pi... Moje pitanje je sledeće: da li znate da li
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Vam je bilo koja organizacija navela koji je broj osoba koje su dale uzorak krvi
2 u svrhu vršenja identifikacije putem DNK? Da li znate tačno koliko je bilo tih
3 ljudi ili otprilike?

4 O: Ja sam to znao, al' se sad ne sjećam. Mislim da nismo znali tačno
5 koji je broj u pitanju, ali otprilike... otprilike u 2-3 slučajeva po žrtvi ili
6 nestaloj osobi.

7 P: A ukoliko imamo brojku od 7.800 ljudi koji su dali uzorke krvi,
8 matematički gledano, iako znam da niste matematičar, ne bismo li onda podělili
9 taj broj sa 2 i utvrdili da negde 3.500 hiljade ljudi je dalo krv, odnosno tad
10 bi, da kažem, 7.800 ljudi je dalo uzorak krvi za otprilike 3.800 ili 3.500
11 nestalih osoba?

12 O: Oprostite, pogrešno ste me razumeli. Za 7.800 nestalih, kako su
13 prijavili srodnici, za svakog od njih između 2 ili 3 osobe u proseku, što znači
14 negde oko 20.000 uzoraka krvi. 15.000 ili 20.000 uzoraka krvi.

15 P: Ali ja sam međutim razumeo da je broj uzoraka bio 7.800. Da li mi Vi
16 sada kažete da je broj uzoraka koji... krvi koji su dostavljeni za
17 identifikaciju preko 20.000?

18 O: Ja nemam tačan broj. Ja nikad nisam rekao da je bilo 7.800 uzoraka
19 krvi. Ja sam rekao da je 7.800 osoba... da imamo za 7.800 osoba koje se vode kao
20 nestali, da za njih imamo uzorak krvi koji smo dobili od članova porodice. Sad,
21 da li ih je bilo 15.000 ili 20.000 - to ne znam.

22 P: A gde možemo da dobijemo te informacije?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: To možete da dobijete od Međunarodne komisije za nestala lica u
2 Bosni.

3 P: Hvala. Juče ste nam rekli da ste učestvovali u popisu u 4 ili 5
4 /?zemalja/. Možete li nam reći koja je bila Vaša uloga kada ste učestvovali u
5 vođenju tih popisa?

6 O: Nisam rekao da sam učestvovao, sudelovao. U nekim od popisa, ja sam
7 radio izvesne analize, a u nekim drugim popisima sam sudelovao u planovima
8 planiranja popisa.

9 P: Možete li mi to malo opisati?

10 O: Planiranje popisa u Albaniji - tu smo... tu sam, na primer, gledao
11 pos... koje su moguće veze sa registrima. To je bila jedna... to je bila moja
12 uloga. Takođe smo gledali kako se to može koristiti za pravljenje registra
13 stanovnika, što naposljetku nije urađeno. Takođe sam, manje više, istu ulogu imao
14 u popisu u Afganistanu.

15 P: Hvala. Gospodine, juče ste rekli da ste upoznati sa, otprilike, do 3
16 slučaja zasede koja je nameštena jednoj koloni koja je naišla iz Potočara ka
17 Tuzli. Da li se toga sećate?

18 O: Da. Ne sećam se da sam rekao da je bilo tri takva slučaja. Znam da ih
19 je bilo puno, video sam video-snimke i filmove i čitao izveštaje o zasedama.

20 P: Da li Vam je poznato koliko je ljudi nastradalo usled tih zaseda?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne. I to nije navedeno u našem izveštaju. U izveštaju je naveden broj
2 osoba koje su poslednji put videne u šumi.

3 P: Pogledajmo 3. stranicu Vašeg izveštaja, u pasusu "Kontekst", prva tri
4 reda. Vi tu govorite o ljudima koji su pokušali da pobegnu pešice prošavši kroz
5 šumu, i rekli ste da su brojni među njima ubijeni nakon što su se predali ili
6 nakon što su zarobljeni. Kao demograf, gospodine, najpre me interesuje odakle
7 Vam ta informacija.

8 O: Pa, puno toga je dokumentovano u drugim suđenjima, tako da je poznato
9 da su ljudi ubijani, i video sam i filmove, a neki od njih su pronađeni u
10 grobnicama i patolozi su potvrdili da su oni ubijeni iz vatrenog oružja ili na
11 neke druge načine. E sad, da li su ubijeni iz zasede ili na neki drugi način, ja
12 to ne znam.

13 P: Ali zapisali ste da su ubijeni, kao što piše na dnu stranice, kada
14 smo govorili o predmetu Vaše analize. Da li biste to /?možda/ izmenili i stavili
15 da su oni mrtvi ili preminuli, jer Vi ne znate na koji način su oni umrli, šta
16 je uzrok smrti?

17 O: Tu piše da je nekoliko žena, dece i starijih takođe ubijeno. Mislim
18 da je to jasno. Ne kaže se "puno", kaže se "nekoliko" ljudi.

19 P: Mene interesuje rečenica pre te.

20 O: "Drugi su odvojeni od svojih porodica u Potočarima i kasnije
21 pogubljeni." Da li je to ta rečenica?

22 P: Prva rečenica u ovom delu "Kontekst". Ja ću Vam pročitati kako biste
23
24
25
26
27
28
29
30

1 to mogli... Tu piše: "Kada je enklava u Srebrenici pala, 11. jula 1995. godine,
2 jedan broj muškaraca je pokušao da pobjegne pešačeći kroz šumu, a mnogi od njih
3 su ubijeni na putu ili nakon što su se predali ili pošto su bili uhvaćeni." U
4 redu? To je rečenica koja me interesuje.

5 O: Da, mislim da o tome postoje dobri dokumentarni izvori drugde.

6 P: Recite mi, doktore, koliko je ubijeno.

7 O: Pa, tu ne piše i ja nemam tačan broj. Ovo je samo nešto što je
8 predstavljeno kao kontekst, hronologija događaja.

9 P: Znači u ovom delu "Hronologija", to niko ne bi trebao da shvati kao
10 dokaz na osnovu koga Vi iznosite neko mišljenje uz razumni stepen sigurnosti,
11 zar ne?

12 O: Pa, to je nešto što daje kontekst ali to se ne odražava na rezultate
13 jer u raz...rezultatima mi ne govorimo o ljudima koji su ubijeni niti ko je
14 ubijen niti kako su ti ljudi ubijeni. Ali mi znamo da su brojni ubijeni jer su
15 ekshumirani iz masovnih grobnica i imamo čvrste dokaze do kojih su došli
16 forenzičari. Na primer, da su ubijeni iz vatrenog oružja i da su imali povez na
17 očima.

18 P: Prihvatam... Imali smo priliku da razgovaramo sa pa... antropolozima
19 i patolozima, ali veliki broj njih nije imao povez na očima niti vezane ruke.
20 Mene interesuje, gospodine, kako to da Vi znate da su oni ubijeni na putu ili
21 nakon što su se predali? Ka... ko je napisao tu informaciju? Ko Vam je dostavio
22 tu informaciju?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: To sam pročitao u drugim izveštajima.

2 P: Juče smo govorili o klasifikaciji ratnih ili borbenih aktivnosti i Vi
3 ste napravili dve grupe. Ono što se... ono što se desilo tokom borbi i ono što
4 se nije desilo tokom borbi. Možete li mi reći u čemu je značajn...značajna prva
5 klasifikacija "slučajevi smrti u borbi", jer to je od značaja za Vas i čini se
6 da se to... o tome govorite u Vašem članu, a o tome ste govorili i sa nekim
7 kolegama, barem sa nekim kao forenzičar-demograf?

8 O: "Smrt u borbi" je vojni koncept; takođe se koristi da bi se definisao
9 neki rat ili civilni sukob i zbog čega... i zbog toga je to prikupljeno kao
10 informacija. Dakle, definicija civilnog sukoba je, odnosno građanskog rata, je
11 bar 25 smrti u borbi godišnje, a definicija rata je najmanje 1.000 borbenih
12 smrti godišnje. Prema tome, to je način na koji smo koristili taj koncept.

13 P: Ali zar to nije drugi način da se ustvari razlikuje između smrti u
14 borbi i smrti van borbe zato što su smrti u borbi ustvari legitimne i opravdane,
15 da tako kažem?

16 O: Pa da li je to legitimno ili opravdano - ja ne mogu ništa o tome
17 reći. Kao što znamo obojica, međutim, obično se ne smatra da je ratni zločin
18 kada neko pogine u borbi.

19 P: Dakle, smrti u borbi ne smatraju se ratnim zločinima, bilo da se radi
20 o vojnicima ili civilima, ali Vi ste ipak u obe te kategorije uvrstili?

21 O: Tako je. No, Vi me sada navodite na tanak led, u pravnom smislu, i ja
22 ne bi hteo da u to ulazim previše.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Pa ja bi samo hteo da razumem Vaše članke i Vaša razmišljanja o tome
2 jer ste dosta o tome pisali. Dakle, da li se slažete sa mnom, gospodine, da može
3 postojati građanski rat i da u građanskom ratu mogu biti bor... poginuli i u
4 borbi i izvan borbe? Dakle, to su borbe koje nisu... odnosno, smrti koje su se
5 dogodile bez obzira da li je bilo neke borbe jednog dana ili u nekoj nedelji?

6 O: Da, ali naravno ako ste vojnik i... To ne znači automatski da ste
7 poginuli u borbi. Vojnik može poginuti i u saobraćajnoj nesreći ili od bolesti;
8 a i neko ko nije vojnik može takođe poginuti iz zasede. Prema tome, odnos nije
9 1:1 - odnos "biti vojnik" i "umreti u borbi".

10 P: A u kojoj meri u Vašoj analizi Vi donosite ovakve zaključke - ja
11 smatram da su oni vrlo široki; da li ste Vi koristili Kancelariju tužilaštva ili
12 bilo koje drugo odeljenje odnosno službu poput vojnih analitičara kada ste ove
13 podatke... do njih dolazili da biste utvrdili da li se radilo o legitimnoj smrti
14 u toku borbe, dakle vojnika ili pak smrti izvan borbe?

15 O: Gospodine, mi nismo imali zadatak da identifikujemo smrti u borbi ili
16 ne u ovom kontekstu, već samo broj mrtvih i nestalih lica i to je jasno rečeno u
17 ovom uvodnom delu.

18 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Pa ja mislim da o ovome je dosta bilo
19 reči juče i čini mi se da je sada ovaj iskaz odnosno svedočenje postane...
20 postaje kumulativno.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Ostojić, šta je Vaš odgovor
22 na to?

23 G. OSTOJIĆ: [simultani prevod] Pa ovo konkretno načelno područje jest -
24 o tome smo razgovarali - međutim, mi nismo konkretno o njegovom izveštaju
25
26
27
28
29
30

1 govoreli niti o ovoj 3. stranici i ova prva rečenica o kojoj sada govorimo...
2 Ako je to konkretno u odnosu na ono opštu izjavu koju smo juče dali, ja
3 priznajem da mi jesmo razgovarali o klasifikaciji koju i on priznaje, a koju i
4 gospodin Butler uključuje; i mislim da je vreme da se sada analizira ovaj
5 izveštaj detaljno u tom kontekstu i ne slažem se sa mojim uvažanim kolegom da je
6 to već... nešto o čemu je već bilo reči.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine McCloskey?

8 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Pa ja mislim da, s obzirom na vreme
9 koje je gospodinu Ostojiću bilo na raspolaganju, mislim da je vreme skoro
10 isteklo, a kada se radi o 1. paragrafu: "Kada je pala srebrenička enklava 11.
11 jula, jedan broj muškaraca je pokušao da pobegne pešačeći kroz šumu" - da li on,
12 dakle, to osporava - zbog čega uopšte prelazimo ponovo preko ovoga?

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa, mi se slažemo da nastavljamo, da
14 stalno zapravo idemo "kao kiša oko Kragujevca" oko iste stvari i to radimo već
15 duže vreme; naročito pošto je prvi branilac unakrsno ispitao ovog svedoka - neka
16 od pitanja koja Vi postavljate - na njih je već dat odgovor jer su drugi već
17 postavili ta pitanja. Prema tome, molim Vas da pređete na završni deo svog
18 ispitivanja, gospodine Ostojiću.

19 G. OSTOJIĆ: [simultani prevod] Doktore, da li sam u pravu da Vi niste
20 pregledali ili razgovarali sa bilo kojim vojnim analitičarem iz Kancelarije
21 tužilaštva, poput recimo gospodina Richarda Butlera,

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 da biste utvrdili da li je bilo koja od smrti koje ste vi utvrdili, da li one
2 pripadaju... i oni koji su nestali u borbi... da li je to bilo u borbi ili nije
3 imalo veze ni sa kakvom borbom?

4 O: Tako je. Ja sam poznavao gospodina Butlera, međutim, to nije bilo
5 relevantno s obzirom na naš zadatak.

6 P: Pa zbog sudske odluke sadašnje, moramo da pređemo na drugu temu.
7 Molim Vas, pogledajte stranicu 15 svog izveštaja i pre svega, tabelu broj 1.
8 Hteo bih da pogledamo kategorije Međunarodnog Crvenog krsta koje ste Vi tu
9 pobrojali? Vidite li to?

10 O: Da.

11 P: Pod kategorijom broj 2, Vi imate još uvek: "Nestali", zatim zarez, pa
12 onda kaže, "sa informacijom o smrti". Šta to znači?

13 O: Pa to znači da postoji telo koje je povezano sa telom odnosno lešom
14 neke osobe koja je nestala, da je pronađeno i na neki način identifikovano, ali
15 da se nije prošlo kroz celu pravnu proceduru. Dakle, da to nije prošlo... nije
16 procesuirano pred Sudom, tako da nije izdata smrtovnica. To je u slučajevima...
17 ovo je slučaj kada je obavešten neki od srodnika. Tada, ustvari, Međunarodni
18 Crveni krst zatvara slučaj.

19 P: Vidim i druge kategorije ovde. Da li je to kategorizacija
20 Međunarodnog Crvenog krsta ili Vaša? Jer postoji nešto odmah iznad toga gde se
21 kaže "još uvek nestali" i tu se ne kaže da li ima nekih informacija o njihovoj
22 smrti ili bilo šta slično. Prema tome, ako imamo zatvorene slučajeve za
23 potvrđene smrti - a tu ih je 2.054 - moje pitanje ustvari se odnosi na one koji
24 "još uvek nedostaju", odnosno koji su "nestali i dalje" u odnosu na one za koje
25 postoji podatak o njihovoj smrti.

26

27

28

29

30

1 O: Za one koji... koji se još uvek vode kao nestali, nema nikakvih
2 podataka osim onih koje su dali njihovi rođaci, o tome gde su se nalazili ili
3 kakva je bila sudbina tih ljudi, ljudi koji se i dalje vode kao nestali, sa
4 informacijom o smrti. Dakle, postoje neke informacije o telu. Međutim, to nije
5 procesuirano - to je ono što sam ja shvatio na osnovu definicije koju je dao
6 Međunarodni Crveni krst i oni te tabele ustvari objavljuju za takve slučajeve.

7 P: Da sada pogledamo 22. stranicu Vašeg izveštaja - tabela 7. Pod
8 kategorijom "nepoznato" imate, imate 999 lica i to 31 ženska osoba, 999
9 muškaraca, ukupno 1.030. Dakle, to znači da je neko dao informaciju, jednom od
10 dva izvora, kao ime tog pojedinca, a kada ste Vi onda pokušali da to pronađete i
11 sravnite, uz ono, sa ... koristeći onu metodologiju povezivanja da biste
12 potvrdili to, uporedili sa popisom stanovništva, Vi ustvari niste uspeli da
13 utvrdite da li je... da pronađete tu osobu i to u bilo kom razumnom stepenu...
14 sa bilo kojim razumnim stepenom sigurnosti. Je li tako?

15 O: Delimično tačno.

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 U bazi podataka PHR-a, mi imamo preko... u kojoj se nalazi preko 5.000 ljudi,
2 navode se njihovi, njihova nacionalnost. Prema tome, za onih preostalih 2.000-
3 3.000 informacije su izvlačene iz popisa stanovništva i to povezivanjem na
4 individualnoj osnovi. Kao što smo juče rekli, 13% slučajeva, za trin... u 13%
5 slučajeva nismo bili u stanju da povežemo nestale sa popisom stanovništva
6 odnosno da ih sravnimo, iz raznih razloga.

7 P: U redu. Mislim da sam to sve malo shvatio. Da pogledamo sada tabelu
8 11. Ja sam tu zbunjen iz dva razloga: mislim da je to na stranici 29. Moje prvo
9 pitanje: kategoriju koju dajete na levoj stranici, dakle, tu se kaže: "uzrast
10 1995. godine", odnosno starost. Vi...

11 O: Da.

12 P: Vidim da tu ne obuhvatate i lica mlađa od 10, a što bi moglo da
13 zna... mlađe od 10 godina, što bi moglo da znači jednu od dve stvari: ili da
14 niko ko je mlađi od 10 godina u to vreme nije bio živ, ili dva, po mom
15 mišljenju, da je isključivanje svih lica koje su mlađe od 10 godina uvedeno zato
16 da bi ste mogli da naduvate ove procentualne podatke u desnom delu kolone, što
17 statističari i demografi povremeno rade.

18 O: Oprostite, gospodine. Razlog je taj što nije bilo nestalih lica
19 mlađih od 10 godina. Niko nije bio... niko nije prijavio takva lica i zbog toga
20 oni nisu uopšte u toj kategoriji, a ja sam to mogao da uključim, međutim
21 inflacija broja nula bi i dalje bio... bila nula.

22 P: Ali Vi vršite to poređenje sa popisom iz 1991. godine, zar ne?

23 O: Da.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: I kada vršite tu vrstu uporedne analize, zar ne bi trebalo da
2 uključite celu grupu, dakle ljude svih uzrasta ako želite da poredite podatke iz
3 1995. godine sa onima iz 1991. godine?

4 O: Da, i mi bismo videli da je 0% stanovništva iz 1991. godine mlađeg od
5 10 godina bilo prijavljeno kao nestala lica, bez obzira da li se radi o infl...
6 o naduvanom broju ili ne.

7 P: Da li mislite da bi razumljiv pristup bio da bi se dobio apsolutan
8 broj za ovu starosnu grupu, onako kako ona postoji 1991. godine i da bi ova
9 tabela bila kompletnija zato što te informacije možemo vrlo lako dobiti iz
10 popisa stanovništva?

11 O: Da. Mislim da to ima i mislim da je to odštampano u jednom od mojih
12 ranijih izveštaja.

13 P: Vi... ja to nigde nisam pronašao.

14 O: Da li ste to pronašli u mom članku ovome... gde se govori o genocidu?

15 P: Ne, vidim da ni tu nisu ubačeni apsolutni... apsolutne cifre i to
16 zbog ograničenog prostora.

17 Ali kakva je situacija sa ukupnim brojem? Da li bi to uticalo na
18 procenat koje ste Vi ovde ponudili, ako biste ih prikazali kao procenat celine?
19 Dakle, ako ne uključite celinu, onda se dobiva taj procenat nešto veći nego što
20 bi trebalo da bude. Je li tako?

21 O: Ne na način kako smo mi to prikazali ovde. Dakle, da se ta starosna
22 grupa podvodi pod nulom. To ne bi nikako uticalo na ukupan broj.

23 P: Pa ja se ne slažem sa Vama, no o tome možemo možda nekom drugom
24 prilikom razgovarati. Da Vas pitam nešto o Vašoj metodologiji.

25

26

27

28

29

30

1 O: Vidim da niste ni matematičar.

2 P: Pa nisam. Ja sam ustvari pravnik. Dakle, da govorimo o metodologiji.
3 Vi kažete i Vi kažete: "Naša metodologija, metodologija sravnjivanja" - Vi to
4 koristite i u svom ovom izveštaju, a ja sam od drugih ljudi, poput dr. Tabeaua,
5 video da ona to zove ustvari "metodologijom povezivanja"; i mi smo o tome kratko
6 nešto već rekli. Ja tvrdim, gospodine, da Vaša metodologija nije metodologija
7 sravnivanja već metodologija povezivanja i da razlog zašto Vi to ne žel... ne
8 želite da povežete... da nazovete metodologijom povezivanja taj je što je ona
9 manje pouzdana.

10 O: Mislim da terminologija nije važna uopšte; da li se to zove
11 "povezivanje" ili "sravnivanje". Mi smo to koristili... tu terminologiju
12 koristili kao sinonime - ako želite da govorite o metodologiji, možda biste
13 pronašli neke razlike u tumačenju, međutim radi se, u osnovi, o istoj stvari.

14 P: U redu. Ali podaci koje ste Vi koristili da biste poredili ta raz...
15 dva različita izvora - oni nisu bili sravnjeni jer Vi niste imali sve podatke
16 ili iste podatke za svaki od ta dva izvora, je li tako?

17 O: Podaci su bili nekompletni zbog toga jer nismo uspeli da povežemo
18 odnosno sravnimo svo stanovništvo.

19 P: A Vi biste mnogo... Ne želim da koristim te reči kao sinonime, dakle,
20 da se sravnivanje nečega... da bi se nešto sravnilo mora da postoje pet ključnih
21 elemenata. Na primer, Vi ste koristili jedan izvor, a zatim u toku svoje
22 metodologije, Vi st... biste videli da ste mogli

23
24
25
26
27
28
29
30

1 da povežete samo dva od tih pet. Tu bi se onda radilo o vezi, zar ne?

2 O: Ne slažem se sasvim sa Vama jer mislim da ono što povezujemo, što
3 dovodimo u vezu jesu različiti materijali, dva različita materijala, odnosno
4 evidencija i da vidimo da li se, najverovatnije, radi o istim osobama. Mi
5 koristimo različite mere odnosno varijable, promenljive, da bismo videli da li
6 je verovatno ili manje verovatno da ta dv... te dve različite evidencije
7 predstavljaju ista lica ili ne. Ako recimo, imate, raspolažete savršenim
8 sistemom, poput, recimo, identifikacionog broja sistema, koji postoji u severnim
9 zemljama, onda koristimo samo jednu varijablu. Recimo, taj nordijski matični
10 broj, da tako kažemo, mi bismo koristili da dovodimo podatke u vezu. No, nije
11 potrebno... u tom slučaju nije potrebno voditi računa o tome da li su imena
12 pogrešno napisana i tako dalje.

13 P: Samo da još pogledam nešto. Imam još nekoliko pitanja. Još uvek smo
14 na tabeli 11, no hteo bih da pogledamo sliku broj 5. I mada je o tome već bilo
15 reči, ako mi Sud dozvoli, ja bih postavio pitanje... Vi tu govorite, u slici
16 broj 5, da su tu u pitanju smrti iz, usled uzroka koji se mogu dovesti u vezu sa
17 ratom. A zatim govorite o prirodnim smrtima. Je li tako?

18 O: Da.

19 P: A zatim ako pogledamo sledeću stranicu, gospodine, vidimo da Vi, kao
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 sudski demograf, u ovom izveštaju unosite u ovaj izveštaj nešto; međutim, Vi
2 niste kompletirali analizu koja je nama veoma potrebna, u ovoj sudnici, a to je
3 koji je značaj identifikacije samo kao široke kategorije smrti u vezi sa ratnim
4 dejstvima. Dakle, kakav je značaj toga i onih drugih uzroka smrti u Vašem
5 demografskom izveštaju?

6 O: Pa, u Bosni je izvršen popis stanovništva 1991. godine - konkretno,
7 ovde se radi o Srebrenici i tu je navedeno šta je moglo da se dogodi sa tim
8 ljudima, kad se govori o Muslimanima, muškarcima. Dakle, oni su mogli: Prvo,
9 biti podvedeni pod kategoriju nestalih lica u vezi sa padom Srebrenice i
10 poginuti u tom sukobu jer su prijavljeni kao nestala lica - dakle, moguće je da
11 su umrli od prirodnih uzroka, moguće je da su... dakle, postoji mogućnost da su
12 oni napustili Srebrenicu pre 12. jula ili pak da su otišli i borili se na nekom
13 drugom mestu. Dakle, to su četiri osnovne kategorije odnosno uzroka. Mi smo samo
14 pogledali one koji su proglašeni kao nestali, odnosno, za koje je najveća
15 verovatnoća da su poginuli. I vidimo, ako mi dopustite da dozvolim /sic/ da je
16 od onih koji su bili u starosnoj dobi između 45 i 49 godina, celih 50% onih koji
17 su živeli u Srebrenici 1991. godine prijavljeno kao nestala lica i oni
18 najverovatnije su mrtvi. Većina, odnosno polovina Muslimana poginulih u
19 Srebrenici 1991. godine najverovatnije su poginuli. To je vrlo veliki procenat,
20 ako ne uzmemo u obzir one koji nisu bili izloženi opasnosti da budu ubijeni ili
21 likvidirani ili, pak, da su nestali u julu 1995. godine jer oni... jer se nisu
22 nalazili tamo pre pada Srebrenice. Prema tome, stvarni procenat je verovatno
23 viši.

24
25
26
27
28
29
30

1 P: Možete li mi pokazati, gospodine, u Vašem radu, da ste Vi ustvari
2 napravili analizu po te četiri tačke?

3 O: Ja bih hteo da Vam ukažem, gospodine, na to da nemamo informacije o
4 tim drugim stavkama koje su tu pobrojane. Hteo bih samo da nešto više kažem o
5 sudbini onih koji su pob...pobrojani odnosno u popisu iz 1991. godine, ali mi
6 samo imamo indicije o tome ko je nestao u julu 1995. godine.

7 P: Samo još nekoliko pitanja. U Vašoj tabeli 11, Vi govorite o potrebi
8 da se dobiju apsolutni poda...podaci odnosno cifre iz 1991. godine i da se unesu
9 u tu tabelu. Složit ćete se sa mnom, da ako znamo da je to 1991. godine i da je,
10 recimo, bilo verovatno - Vi ste naveli tu četiri tačke, četiri elementa - dakle,
11 da je bio jedan određeni broj ljudi u Srebrenici koji je bio u toj kategoriji, a
12 ja to ne razumem sasvim; dakle, šta se dešava ako u bilo kojoj od tih grupa koje
13 ste identifikovali po starosnom... po starosnoj dobi, recimo, u grupi od 15 do
14 19 godina da je bilo 100 ljudi.

15 O: Da.

16 P: A šta se desilo sa tom grupom 1995. godine?

17 O: Pa prvo, oni su četiri godine stariji, a drugo, 31,7% njih su
18 prijavljeni kao nestali i verovatno su poginuli - znači jedna trećina je
19 nestala. Druge dve trećine - ništa ne znamo o njima.

20 P: Ali koje ste Vi dane koristili za taj četverogodišnji period da bi
21 ste kategorizirali te ljude - dakle, da imaju tačno 20 ili od 15 do 19 godina?
22 Zato što neki od njih bi napunili 19 ove godine, a neki od njih 19 sljedeće
23 godine.

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ovdje kaže, dakle stoji dob: 1995. Dakle, ako su bili u dobi od 15 do
2 19 godina 1995. godine, znači da su imali 1991. godine od 11 do 15 godina.

3 P: Jučer ste... jučer sam Vam postavio pitanje o kvaliteti primarnih i
4 sekundarnih izvora koje ste koristili i kakov... kako značajno to može biti kako
5 bi se procijenila... kako bi se procijenio kredibilitet ili pouzdanost i sada
6 imam isto to pitanje vezano za metodologiju koju ste koristili. Dakle, da li ste
7 koristili metodologiju sparivanja? Nije li važno... nije li važna kvaliteta
8 metodologije kako bi se procijenilo... procijenio kredibilitet i pouzdanost te
9 vrijednost koju trebamo pridati Vašim zaključcima... zaključcima?

10 O: Tako je. Metodologija je veoma važna. I mislim da smo dosta dobro
11 obavili svoj posao.

12 P: Hvala, doktore. Nadam se da ćemo se ponovno vidjeti.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospodine Ostojić. Po zadnjim
14 provjerama, vidim da će o po... timovi Obrane gospodina Popovića i gospodina
15 Miletića unakrsno ispitivati tog svjedoka. Vidim da ustaje gospođa Fauveau.
16 Izvolite gospođu Fauveau. Vi ste tražili 20-30 minuta.

17 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Hvala, gospodine predsjedavajući.

18 Unakrsno ispituje gđa Fauveau:

19 [Braniteljica ispituje putem prevodioca]

20 P: Govorili ste o popisu stanovništva 1991. godine u Bosni i
21 Hercegovini. Da li je točno da je 1991. godine prikupljene su informacije za
22 potrebe tog popisa stanovništva?

23 O: Da, tako je. Referentni datum, datum popisa stanovništva bio je 31.
24 mart.

25

26

27

28

29

30

1 P: Ali te informacije koje su prikupljene 1991. godine objavljene su
2 1995. godine zato što je tako dugo trebalo da se te informacije obrade?

3 O: Da, to je djelomično točno. Neki preliminarni rezultati objavljeni su
4 prije, ali zbog sukoba, zbog rata, prvi, prvi veliki tom sa tim podacima
5 objavljen je u Zagrebu. Dakle, tom sa podacima koji se zasniva na podacima iz
6 Sarajeva.

7 P: Zagreb je u Hrvatskoj, zar ne?

8 O: Da, tako je.

9 P: Da li ste ikad možda uzeli u obzir činjenicu, odnosno mogućnost da bi
10 rezultat popisa stanovništva objavljen u Zagrebu, u Hrvatskoj, da je moglo doći
11 do nekakvog mijenjanja podataka na bilo koji način?

12 O: Da, svakako. Uzeli smo to u obzir. Ali mi smo, zapravo, imali pristup
13 svim podacima. Dakle, podacima o 4.3 miliona ljudi koji su bili popisani. Mi smo
14 napravili naše tablice i usporedili smo to sa podacima koji su objavljeni u
15 Zagrebu i ustanovili smo da postoji vrlo mala razlika. Bilo je nekih malih
16 razlika, ali bile su zaista /?minimalne/. Uglavnom se radilo o istim podacima.

17 P: Da li je točno da nakon rata u Bosni i Hercegovini nije izvršen popis
18 stanovništva - dakle muslimanskog, hrvatskog stanovništva u onom dijelu koji se
19 naziva Federacija Bosne i Hercegovine?

20 O: Točno je. Postoje planovi da se izvrši takav popis stanovništva i
21 Zavod za statistiku bi jako rado to uradio. Ja sam se s njima sastao. To je
22 nešto što je jako potrebno u svrhu planiranja i druge svrhe, ali Ured visokog
23 predstavnika ne želi to dozvoliti prije nego što se ispune neki politički
24 uvjeti, kao što je povratak izbjeglica i prognanika. Oni se boje da bi takav
25 popis stanovništva na neki način zacementirao postojeću situaciju što se tiče
26 stanovništva, a to se ne smatra poželjnim.

27 P: Ali istovremeno, u Republici Srpskoj održan... izvršen je neki popis
28 stanovništva?

29 O: Da, znam za to, ali nisam imao pristupa pojedinačnim podacima iz tog
30 popisa. Je li taj popis bio 1995. godine - ne sjećam se točnog datuma, ali znam

1 da je održan, napravljen jedan popis stanovništva, ali ne znam da li je to
2 urađeno u skladu sa međunarodnim standardima.

3 P: Mislim da je zapravo to bilo 1997. godine i ono što je interesantno
4 jest da je u Republici Srpskoj izvršen popis stanovništva, a nije izvršen u
5 Federaciji. Dakle, bilo je to znači 1996. godine - mislim da je pogreška u
6 transkriptu. Zar to Vama ne zvuči čudno?

7 O: Pa ne, svake vlasti žele napraviti popis stanovništva. Ako to uspiju
8 napraviti, to je stvarno odlično. Ali moram nadodati da to nije popis
9 stanovništva koji je izvršen na teritoriju cijele države, dakle, cijele zemlje,
10 to je bio popis stanovništva samo u jednom dijelu te zemlje.

11 P: I nikad Vam nije palo na pamet... Vam nije palo na pamet da popis
12 stanovništva nije izvršen u Federaciji zato što bi vlasti u Federaciji željele
13 zapravo prikriti neke informacije koje bi se... koje bi izašle na vidjelo nakon
14 takvog popisa stanovništva.

15 O: Ne, to mi nije palo na pamet. Zapravo, ja sam se sastao sa direktorom
16 Zavoda za statistiku i... radi se o dakle, tročlanom direktoratu tog zavoda i...
17 dakle, dva su iz Federacije, jedan je Hrvat, jedan je Musliman, jedan je Srbin
18 iz Republike Srpske i mi smo raspravljali o toj mogućnosti da se izvrši popis
19 stanovništva. Svi su to htjeli. Sastao sam se, dakle i sa direktorom takvog
20 zavoda na nivou Federacije. Svi su htjeli da se održi taj popis stanovništva, a

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 sada nemam pojma da li je postojala bilo kakva politička presija da se taj popis
2 ne izvrši, ali to u svakom slučaju nije bio utisak koji sam ja stekao.

3 P: Ja se ispričavam što Vas stavljam ovako da čekate na sljedeće
4 pitanje. To je zato što čekam da završi prijevod. Ali u svakom slučaju, u Vašem
5 radu nikad niste imali priliku da razgovarate o tom popisu na političkom nivou?
6 Dakle, na visokom političkom nivou, na primjer, sa ministrima ili premijerom ili
7 takvim likovima, na takvim položajima?

8 O: Pa, vršenje popisa stanovništva nije bilo nešto što je bilo u okviru
9 mog mandata, ali u svakom slučaju, nisam imao priliku, tj. tako...

10 P: 01. februara ove godine, kad ste svjedočili pred ovim sudskim
11 vijećem, rekli ste da se Vi zapravo bavite jednom novom disciplinom, koja bi se
12 mogla nazvati demografija oružanih sukoba.

13 O: Da, tako je.

14 P: A jučer ste nam objasnili da je Vaš prvi zadatak, kad ste počeli
15 raditi za Ured tužioca, da je Vaš prvi zadatak bio da evaluirate demografske
16 podatke vezano za rat u Bosni i Hercegovini.

17 O: Da, tako je. Zapravo, prijevod bi trebao biti "Demografske
18 implikacije posljedica rata".

19 P: Da li je tačno da demografske posljedice, demografske posljedice rata
20 ili oružanog sukoba, uključuju i preseljenje stanovništva, imigraciju i
21 emigraciju?

22 O: Da. To je apsolutno tačno. Tu također možemo uključiti i rađanje,
23 sklapanje i razvod brakova i ras...rastavljanje porodica.

24 P: Možemo li onda reći da oružani sukob zapravo izaziva kretanje
25 stanovništva odnosno da će emigracija iz neke zemlje biti naglašenija tokom
26 oružanog sukoba

27

28

29

30

1 ili rata u usporedbi sa mirnodopskim razdobljem? Evo da malo još specificiram,
2 rekla sam: "Migracije" - dakle, bilo kakvo kretanje stanovništva?

3 O: Da, to je uobičajeni slučaj ako postoje zemlje koje su voljne primiti ljude
4 koji dolaze iz zemalja u sukobu, gdje postoji sukob.

5 P: A kada evaluirate takvo kretanje stanovništva, da li ste u stanju napraviti
6 razliku između prisilnih migracija i spontanih migracija stanovništva u zemlji
7 pogođenoj ratom?

8 O: To može biti jako teško. Naravno, za ljude koji... za koje se brinu
9 organizacije koje se brinu za izbjeglice, kao što su UNHCR, radi se obično o
10 prisilnoj migraciji. Ali da li sada mi možemo reći da neka osoba se iselila,
11 recimo, iz Bosne kako bi radila u nekoj drugoj zemlji ili je potražila tamo
12 utočište zato što se osjećala ugroženom ili je ostala bez kuće ili bez posla -
13 to je veoma teško procijeniti.

14 P: U svakom slučaju, da li možemo reći da, tokom sukoba ili rata, jedan
15 dio stanovništva nastoji napustiti područja zahvaćena ratom spontano, dakle, a
16 da nisu prisiljena da to urade?

17 O: Da, ako to mogu uraditi. Ali meni padaju na pamet primjeri gdje to
18 nije bilo moguće. Na primjer, Srebrenica 1995. godine kada nije bilo moguće da
19 stanovništvo tog grada napusti grad - barem koliko sam ja to shvatio. Još jedno
20 područje sukoba gdje je teško za stanovništvo da napusti to područje je, na
21 primjer, Palestina - dakle, Gaza ili Zapadna obala... mogu sada... mi padaju na
22 pamet razni slučajevi gdje bi ljudi, puno ljudi htjelo napustiti neko područje,
23 ali im to nije dozvoljeno.

24 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Mogu samo razjasniti nešto što stoji u
25 transkriptu? Doktore, Vi ste rekli da nije bilo moguće za stanovništvo grada
26 Srebrenica da napusti grad ili da tamo živi?

27
28
29
30

1 SVJEDOK: Da napusti grad. Smatralo se da je to jedno sigurno područje,
2 jedna enklava i ljudi su tamo trebali biti zaštićeni.

3 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Hvala.

4 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod]

5 P: Kad ste rekli da nije bilo moguće da ljudi napuste područje
6 Srebrenice, da li Vam je poznato da su ljudi napustili Srebrenicu prije 14. jula
7 1995. godine? Prije jula 1995. godine, znači nemamo točan dan u mjesecu.

8 O: Neki su napustili grad, a bilo je perioda kad su ljudi smjeli
9 odlaziti, bilo je perioda kad su ljude poticali da odlaze, a bilo je također
10 perioda kada im je zabranjivano da napuste, a bilo je također perioda kada nisu
11 mogli napustiti grad zato što su bile postavljene straže koje su ih sprječavale.
12 Dakle, ne sjećam se točno cijelog tog perioda od 1992. do 1995. godine, ali
13 situacija se mijenjala. Bilo je perioda kad su ljudi ulazili u Srebrenicu iz
14 okolnih mjesta.

15 P: A kada kažete da nije bilo moguće napustiti Srebrenicu 1995. godine,
16 ono što Vi hoćete reći je da je bilo teško napustiti Srebrenicu, a ne nemoguće.

17 O: Da, naravno.

18 P: Vi zapravo govorite, Vi ste govorili o jednom dijelu stanovništva
19 koje je došlo u Srebrenicu. Da li biste se složili da ti ljudi koji su došli u
20 Srebrenicu su tamo došli 1991. i 1992. godine, dakle, na samom početku sukoba?

21 O: Ne sjećam se sada točno cijelog tog historijata tog kretanja
22 stanovništva i lokalnih zbivanja, ali ako mogu nešto dodati, podaci o nestalim
23 osobama pokazuju da mnogi od ljudi koji se vode kao nestali zapravo potječu iz
24
25
26
27
28
29
30

1 drugih općina, okolnih općina tako što znači da su vjerojatno došli u Srebrenicu
2 prije 11. jula 1995. godine.

3 P: Da li je točno da Vi zapravo ne raspolažete činjenicama ili informacijama
4 koje bi nam omogućile da procijenimo taj odnos između stanovništva koje se
5 uselilo u Srebrenicu i stanovništva koje se iselilo iz Srebrenice u periodu
6 između... u periodu između 1991. i 1995. godine?

7 O: Da, to je točno. Rado bih da imam takve činjenice ili informacije.

8 P: Ali kao što ste rekli 1. februara, Vi ste smatrali da je mnogo
9 Muslimana napustilo Srebrenicu i prije 1995. godine. To je ono što ste izjavili
10 pred ovim Sudskim vijećem 1. februara? Je li to točno?

11 O: Da.

12 P: Više puta ste rekli i zapravo, napisali u različitim izvještajima da
13 broj osoba koje su živjele u Srebrenici u to... u to vrijeme je iznosio 40.000.
14 To je bila Vaša procjena i procjena drugih ljudi?

15 O: Da, kao što ste rekli, radilo se o jednoj procjeni koje su sačinile
16 Ujedinjene nacije. To je bilo spomenuto jučer. Ja nisam... to nije bila, dakle,
17 moja procjena, ali tih 40.000 ljudi - to je bila jedina brojka s kojom sam ja
18 raspolagao. Dakle, to nije... ti tu nisu postojali dodatni podaci; dakle, o
19 spolu, dobi, nacionalnosti, mjestu borav... mjestu boravka, uobičajenog boravka
20 i tako dalje.

21 P: Ustvari, da li Vi zapravo mislite da taj broj je uglavnom zasnovan na
22 glasinama, na pričama, a ne na nečem drugom?

23 O: Ne znam otkud taj broj - da li je on bio zasnovan na nekim popisima,
24 da se snabdijevaju namirnicama, izolirani... izolirane grupe ljudi u toj
25 enklavi, bili glasinama ili ne. Tako da ne znam kako je dobra ta procjena. Kao
26 što sam rekao

27

28

29

30

1 jučer, pokušao sam i razgovarao sam sa mnogo ljudi o takvim popisima, ali nisam
2 uspio pribaviti niti jedan.

3 P: Da li se sećate, a to je bilo u predmetu *Blagojević* gde ste svedočili
4 3. februara 2004. godine na 70., 71., stranici zapisnika da ste rekli da 40.000
5 osoba - ta brojka - to su prevashodno glasine. Ja ću Vam pročitati Vašu
6 rečenicu. Postavljeno Vam je pitanje da li je bilo 40.000 osoba u Srebrenici i
7 Vi ste rekli: "Tako... tako je po glasinama. Tako kažu glasine."

8 O: To je otprilike isto ono što sam i sada rekao.

9 P: Takođe je tačno da delimično taj broj od 40.000 ljudi je procenjen na
10 osnovu procena humanitarnih organizacija, zar ne?

11 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Prigovor. Ovo je zaista sada
12 ponavljanje. Puno vremena smo već proveli na ovu temu.

13 [Sudije vijećaju]

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, gospođo Fauveau, pređite na sledeću
15 temu.

16 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Reč je o nečemu što je veoma važno za
17 mog klijenta i tražim dopuštenje da nastavim sa ovim pitanjima - nemam ih još
18 puno. Takođe bih zamolila Veće da mi dopusti da moje unakrsno ispitivanje traje
19 duže za... zbog prevoda jer sam u nepovoljnom položaju u odnosu na mog kolegu
20 koji govori isti jezik kao i svedok.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Svakako Vam nećemo dopustiti da
22 ponavljate... postavljate repetitivna pitanja.

23 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Ja nemam nameru da ponavljam pitanja,
24 časni Sude.

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, ali ono što ste pitali svedoka, on
2 je već odgovorio na to pitanje i proveo verovatno više od 45 minuta o tome
3 govoreći otkad je počeo da svedoči tokom unakrsnog ispitivanja, a to je 189
4 minuta. Tri sata i devet minuta je potrošeno u unakrsnom ispitivanju od čega je
5 1 sat proveden upravo na temu onih o čemu Vi sada govorite, o čemu ga Vi sada
6 ispituujete. Imamo brojne dokaze. Ja neću sad da se sporim sa Vama, gospođo
7 Fauveau.

8 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, ja uopšte nemam nameru da se
9 s Vama sporim - to sebi ne bih dopustila - već ću preći na srž stvari. Želela
10 bih svedoku da pokažem jedan dokazni predmet koji je već ranije video, ali ja
11 neću ponavljati svoja pitanja. Dakle, molim da se svedoku pokaže dokazni predmet
12 2D3.

13 Molim da svedok pogleda 3. paragraf.

14 SVJEDOK: [simultani prevod] To je ono što sam juče video.

15 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod]

16 P: Želela bih da razjasnimo par stvari iz ovog dokumenta. Vi ste već
17 rekli da se radi o proceni - ja Vas neću sada o tome pitati. Na osnovu ovog
18 dokumenta, ne možemo da utvrdimo da li ta procena datira od početka 1993.
19 godine, ova procena od 42.000 ili pak je to procena s kraja 1993. godine.

20 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Prigovor. Ovo je zaista ponavljanje.
21 Svedok je već govorio o dokaznoj vrednosti ovoga i mislim da je potrebno da
22 postoji neka vrsta koordinacije u Odbrani, između timova Odbrane kako bismo
23 izbegli da se ovako ponavljaju pitanja.

24 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospođo Fauveau, u pretposlednjoj
25
26
27
28
29
30

1 rečenici ovog paragrafa na koji ste skrenuli pažnju svedoka upravo se kaže da je
2 1993. godine UNPROFOR procenio da je u Srebrenici stanovništvo iznosilo 42.000
3 ljudi i procesom dedukcije može se utvrditi da otprilike 17.000 ljudi,
4 raseljenih lica, da se trenutno ne zna za njih šta je s njima. Kako možemo... mi
5 ne možemo da zaključimo da li je to bilo 1993. godine s početka ili kraja.

6 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, ono što mene interesuje je
7 procena 42.000 ljudi, a ne procena nestalih, već procena ljudi koji su živeli u
8 Srebrenici.

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, ali on Vam je rekao... Mislim da ga
10 je gospodin Ostojić pitao o tome kako je izvodio procene i gospođa Nikolić ga je
11 takođe isto juče pitala. Kuda idemo? Neću Vam dopustiti da svedok prolazi kroz
12 sve ove brojke jednu po jednu, a on je već o tome svedočio.

13 U... da je svedok, recimo, neko ko sumnja ili ne zna o čemu svedoči,
14 onda bih tako nešto tolerisao. Ali ova pitanja su mu već više puta postavljena -
15 bili smo strpljivi i gospodin McCloskey je bio manje strpljiv... je manje
16 strpljiv nego mi, ali imali smo strpljenja zato što ne želimo da Vas prekidamo.
17 Ali naravno, dođe se do jednog trenutka kada zaista ne može da se pređe ta crta.

18 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, mislim da ovo pitanje nije
19 bilo postavljeno, ali ću preći na sledeću temu.

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Juče ste rekli da ste se obratili UNHCR-u kako biste dobili spisak
2 ljudi iz Srebrenice, odnosno, spisak ljudi koji su živeli u Srebrenici pre pada.

3 O: Možda je došlo do problema s prevodom. Ja nisam dobio spisak ljudi
4 koji su živeli u Srebrenici 1995. niti 1993. godine, o čemu se govori u
5 prethodnom dokumentu.

6 P: Da, čini se da je došlo do problema u prevodu.

7 Vi ste juče rekli - to je na stranici 85 zapisnika - da ste mislili da
8 ste se obratili UNHCR-u kako biste dobili spisak ljudi koji su živeli u
9 Srebrenici pre pada Srebrenice.

10 O: U jednom trenutku - da, ali Tužilaštvo se obratilo UNHCR-u, ali ništa
11 nije uspjelo da dobije. Nije dobilo nikakav spisak. Procenjuje se da je broj
12 stanovnika na osnovu broja ljudi, koliko je ljudi bilo u svakom domaćinstvu, da
13 li je bilo 5 ili 10 ljudi po kući, to je nešto potpuno drugačije od toga da
14 imate spisak sa imenom, prezimenom, datumom rođenja itd.

15 P: Da li se sećate da ste svedočili u predmetu *Blagojević*, 3. februara,
16 2004. godine - stranica 70.12 - i Vi ste tada rekli da UNHCR nije hteo da
17 dostavi informacije u pogledu pojedinaca?

18 O: To je tačno. Oni su poštovali privatnost osoba, a i smatraju se
19 neutralnom organizacijom, tako da dugo vremena nam nije bilo /?dozvoljeno/ da se
20 direktno obratimo UNHCR-u; to je moralo da ide preko Kancelarije tužilaštva.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Rekli ste da ste razgovarali sa gradonačelnikom Srebrenice; to ste
2 juče izjavili na 85. stranici. Da li ste se direktno obratili gradonačelniku
3 Srebrenice?

4 O: Ne, ja sam...

5 PREVODITELJ: Problem sa prevodom.

6 SVJEDOK: Ja sam juče rekao da sam razgovarao sa gradonačelnikom
7 Srebrenice, ali se jesam sreo i sa majkama iz Srebrenice i ženama.

8 P: Da. Gradonačelnik Srebrenice.

9 O: Da. Sreo sam se sa novoizabranim gradonačelnikom Srebrenice u Tuzli
10 1999. godine, ako se ne varam.

11 P: Da li možete da nam kažete kako se on zove?

12 O: Žao mi je, ne sećam se.

13 P: I kada ste razgovarali sa njime, da li ste razgovarali kao
14 predstavnik Tužilaštva?

15 O: Da, mislim da da.

16 P: Da li ste zaveli negde, vodili zapisnik nje...njegove izjave ili
17 napravili neku belešku sa tog razgovora?

18 O: Mislim da je to uvršteno u mom izveštaju sa tog puta.

19 P: Ali... osim toga, Vi niste napravili zapisnik, zaseban zapisnik sa
20 tog sastanka?

21 O: Ne. Naročito zato što to nije imalo nikakav konkretan rezultat.

22 P: 1. februara kada ste svedočili ove godine, rekli ste da je broj
23 nestalih u Potočari više od 2.000 osoba... u Potočarima više od 2.000 osoba. Da
24 li je tačno da mesto nestanka se zasniva na informacijama koje je dobio Crveni
25 krst?

26 O: To je tačno. Od članova porodica onih koji su nestali.

27 P: Da li je tačno da Crveni krst nije postavljao precizna pitanja
28
29
30

1 ljudima koji su prijavljivali nestanak lica?

2 O: Nisam razumeo Vaše pitanje, oprostite.

3 P: Pozivam se na Vaš izveštaj od 12. februara 2000. - to je dokazni
4 predmet P571, stranica 3.

5 O: Da.

6 P: To je pasus koji je odmah iznad naslova "Kvalitet Međunarodnog
7 komiteta crvenog krsta", i rekli ste: "MKCK nije postavljao precizna pitanja
8 porodicama, već je definisao žrtve iz Srebrenice na osnovu priča koje je dobio
9 od ljudi."

10 O: To je tačno. Za razliku od PHR-a, u pasusu neposredno iznad, koji je
11 postavljao specifično pitanje u vezi sa nestankom... da li je osoba nestala
12 nakon pada Srebrenice u julu 1995. godine. Ali na kraju ovog paragrafa koji ste
13 pročitali se kaže da te... "Pitanje koje je postavljeno uglavnom se odnosilo na
14 "tokom pada Srebrenice" ili "nakon pada Srebrenice". Međutim, tu informaciju
15 nismo dobili od Crvenog krsta. Voleli bismo da jesmo.

16 P: Kad je reč o mestu nestanka, mesto nestanka se temelji na osnovu
17 podataka koje je osoba navela Međunarodnom komitetu crvenog krsta - dakle, osoba
18 koja je prijavila nestanak nekog lica.

19 O: Da, to je tačno.

20 P: Po Vašem mišljenju, nije izvršena nikakva provera tog mesta nestanka,
21 zar ne?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Mi smo to proveravali što smo više mogli i to na više načina: prvo,
2 da li je to na karti, da li je to u blizini Srebrenice... i to smo poredili sa
3 sličnim podacima iz spiska PHR-a, odnosno baze podataka PHR-a. Ukoliko je to
4 bilo daleko od Srebrenice, onda takva osoba ne bi bila prijavljena. Na...
5 Kasnije, na osnovu podataka o ekshumacijama, mi bismo utvrdili da li je to
6 zaista bilo tako ili ne - da li su ti ljudi zaista nestali i da li su ti podaci
7 bili tačni ili ne.

8 P: Mesto nestanka se može utvrditi kao mesto gde osoba koja prijavljuje
9 nestanak lica je videla ili je čula da je nestalo lice poslednji put viđeno.

10 O: Da, to je tačno.

11 P: Na primer, ukoliko je osoba poslednji put viđena u Potočarima 11.
12 jula 1995., Vi nemate nikakve podatke da utvrdite da li je taba... ta osoba bila
13 u bazi UNPROFOR-a u Potočarima i da li je kasnije krenula ka šumi... kroz šumu
14 ka Tuzli.

15 O: To je tačno. Ali koliko sam ja razumeo, ljudi koji su pešice krenuli
16 su to krenuli iz grada Srebrenica, a ne iz Potočara... i gde je bilo puno
17 vojnika koji su čuvali ljude koji su tu bili okupljeni.

18 P: Kad je reč o datumu nestanka, da li je moguće da postoji određeni
19 procenat greške? Na primer, osoba je nestala 14. jula, a nestanak je prijavljen
20 za 15. ili je nestala 11., a nestanak je prijavljen za 12.?

21 O: To je moguće. Definicija je "poslednji put viđena živa" ili - to piše
22 u 6. fusnoti dokumenta na koji ste se pozvali - "mesto gde je poslednji put
23 viđeno...viđena živa ili je pak postojao očevdac", a bilo je i takvih

24

25

26

27

28

29

30

1 slučajeva. Sećam se da je to bila jedna situacija sukoba, tako da to nije da su
2 ljudi jednostavno pešice krenuli kući ili negde drugde. Ne, to je u fusnoti 5.
3 To može biti bilo datum kada je podnosilac informacije video tu osobu živu ili
4 datum zasnovan na podacima koje je dao očevidac preko podnosioca informacije.

5 P: Da li je tačno da u spisku Crvenog krsta se ne navodi ime osobe koja
6 je prijavila nestanak nekog lica?

7 O: Da, tačno je. Oni imaju informacije, ali oni ih jako štite.

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo trenutak, gospođu Fauveau, zato
9 što ovo trebamo razjasniti. Vaše pitanje - koliko sam vidio, Vi ste to ispravili
10 - ali ipak u transkriptu stoji... stoje određene riječi i sada bih samo htio
11 provjeriti da li je svjedok odgovorio na ono Vaše pitanje koje ste Vi ispravili.
12 Vaše pitanje, kako stoji u transkriptu, je ovako: "Da li je tačno da popisi
13 Crvenog križa ne sadrže imena lica koja su... koja su proglašena nestalima?" -
14 to je bilo prvo pitanje, a onda ste Vi se ispravili; rekli ste: "...koja su
15 prijavila nestanak tih ljudi?" i onda je svjedok rekao: "Da, to je tačno, oni
16 imaju te informacije, ali oni ih smatraju povjerljivima i jako ih štite". Dakle,
17 koji je popis... što je na popisu Crvenog križa? Ljudi koji su nestali?

18 SVJEDOK: Da, naravno.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ne osoba koje su prijavile nestanak?
2 SVJEDOK: Ne ljudi koji su prijavili nestanak nego nestalih.
3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li smo sad to razjasnili?
4 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Hvala, gospodine predsjedavajući.
5 Što se tiče ovog popisa Crvenog križa, da li Vi znate kada su, kada je
6 sačinjen prvi izvještaj o nekoj nestaloj osobi? Dakle, kada je prvi puta
7 prijavljena... prijavljen nestanak jedne osobe?
8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo trenutak.
9 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Prigovor, gospođo Fauveau.
10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dakle, svi ste govorili u isto vrijeme
11 i to nije ušlo... ništa od toga nije ušlo u transkript.
12 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Samo sam htjela ispraviti pitanje koje
13 sam ja postavila. Ono što mene zanima, kada su prikupljeni prvi podaci o
14 nestalim osobama, da li je to bilo ubrzo nakon događaja iz jula 1995.?
15 O: Da, tako sam ja to shvatio. Da, kad su ljudi počeli pristizati u
16 Tuzlu, kada je Međunarodni Crveni križ počeo ispitivati ljude ili bi ljudi s
17 njima došli i prijavili da su im nestali članovi porodice. Dakle, to je počelo,
18 taj proces, ubrzo nakon 11. jula, ali kao što znate, Međunarodni komitet crvenog
19 križa je već 1992. počeo u bivšoj Jugoslaviji sačinjavati izvještaje o
20 nestalima.
21 P: I nakon toga je Crveni križ te popise ažurirao nekoliko puta i
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 objavio ih je nekoliko puta nakon toga?

2 O: Da, tako je.

3 P: Ono što mene zanima je, na primjer, ako neka osoba je proglašena
4 nestalom u julu 1991., dakle odmah nakon ovih doga...događaja u Srebrenici...
5 Dakle, što je imalo veze sa Srebrenicom i onda se ta osoba, recimo, u Decembru
6 1995. ponovno pojavila, da li bi podnosilac informacije, koji je prijavio
7 nestanak te osobe bio pod ikakvom obv...obavezom da ponovo se obrati Crvenom
8 križu i da ispravi informaciju koja je data u prvom momentu? Dakle, da se ta
9 osoba prijavi kao da nije nestala?

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li imate dovoljno informacija da nam
11 možete odgovoriti na ovo pitanje, dr. Brunborg?

12 SVJEDOK: [simultani prevod] Mogu samo reći da mislim da nije postojala
13 obaveza, ali mislim da su oni osjećali određenu moralnu odgovornost i mislim da
14 je također i Međunarodni Crveni križ prikupljao informacije o preživjelima iz
15 različitih izvora.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, hvala. Mislim da možemo sada
17 napraviti pauzu, gospođo Fauveau.

18 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Imam samo još jedno pitanje, gospodine
19 predsjedavajući.

20 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu.

21 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Ali vi ne možete isključiti mogućnost da
22 neki ljudi koji su bili na onoj... na onom originalnom popisu, da su se ponovo
23 pojavili, dakle, da više nisu bili nestali i da nikad to nigdje nije bilo
24 zabilježeno, odnosno, dakle, moguće je da neka od imena su još uvijek na tom
25 popisu nestalih mada ti ljudi nisu nestali?

26 O: Da, naravno, to je uvijek moguće. Prvi popis koji smo mi koristili
27 objavljen je u januaru 1997.

28

29

30

1 Dakle, godinu i pol nakon samih događaja i mislim da većina ljudi koji nisu
2 zapravo poginuli, koji su se ponovno pojavili živi, da bi bili skinuti s tog...
3 s tih popisa. Mi smo veoma bili pažljivi i uspoređivali smo pojedine spiskove i
4 uspoređivali smo podatke o preživjelima kako bismo skinuli te ljude sa liste
5 nestalih.

6 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Hvala Vam.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospođo Fauveau.

8 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Časni Sude, hvala vam na strpljenju.

9 Htjela bih se konzultirati sa mojim klijentom zato što mi je on dao signal da bi
10 htio se sa mnom konzultirati i kao rezultat te konzultacije možda ću imati
11 pokoje pitanje nakon pauze, ali za sada je to to.

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Naravno, ako je takav slučaj, imat ćete
13 mogućnost da to radite. I sada imamo pauzu od 25 minuta, koja počinje sada.

14 Hvala.

15 ... Početak pauze u 15.46h

16 ... Sjednica nastavljena u 16.15h

17 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

18 Izvolite sestii.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospođo Fauveau.

20 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. Nemam više pitanja.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Gospodine Živanoviću.

22 G. ŽIVANOVIĆ: Hvala, časni Sude.

23 Unakrsno ispituje g. Živanović:

24 P: Dobar dan, profesore. Profesore, ja bih Vas prvo pitao u vezi ovih
25 lista Međunarodnog crvenog krsta samo jednu stvar, pošto su moje kolege uglavnom
26 sva ta pitanja iscrpla. Rekli ste da je u 95% slučajeva nestanke prijav...
27 nestanci su prijavljivani od strane članova porodice. Mene interesuje samo

28

29

30

1 jedno - da li Vi imate neki određen podatak da li se radi o članovima porodice
2 koji su bili sa nestalom osobom ili se... znači u Srebrenici u to vreme, ili se
3 radi o nekim drugim članovima porodice koji su eventualno bili i van Srebrenice?

4 O: Ne, mi o tome nemamo podataka, kao što je to opisano u fusnoti. Mesto
5 i datum kad je poslednji put viđena neka osoba moglo je biti prenes...
6 prijavljeno bilo od strane člana porodice ili pak svedoka. U većini slučajeva,
7 kol'ko sam ja shvatio, članovi porodice su bili sa nestalom osobom, a u os... u
8 ostalim slučajevima moglo je bit, moglo se raditi o... mogu... moglo se raditi o
9 tome da oni nisu bili sa njim.

10 P: U svakom slučaju, neki precizan podatak o tome Vi nemate?

11 O: Crveni krst možda ima detaljne podatke o tome, a mi nemamo.

12 P: Ali Vi niste izvršili uvid u te podatke Crvenog krsta?

13 O: Mi smo tražili sve informacije koje su oni imali na raspolaganju, no
14 oni su poslali samo ono što je bilo dostupno javnosti u svakom slučaju.

15 P: Hvala.

16 Prvo jedno pitanje: srebrenička enklave je postojala negde dve godine i
17 tri meseca od aprila 1993. do jula 1995. godine. Da li Vi možete da kažete
18 odnosno da procenite ili da ne...nešto preciznije kažete: da li je broj
19 stanovnika u enklavi u tom periodu - znači od uspostavljanja pa do njenog pada -
20 rastao, opadao ili ostajao isti?

21 O: Od 1991. godine postojao je uspon odnosno povećanje - ukoliko je ova
22 procena od 40.000 u 1995. tačna. Mislim da je bilo nešto preko 30.000 - čini mi
23 se - pobrojano 1991. godine, ali to je bilo za celu opštinu Srebrenica, a ne
24 sećam se procena za sam grad Srebrenicu u popisu.

25

26

27

28

29

30

1 P: Možda moje pitanje nije bilo jasno, pa ću Vam ga ponoviti: znači,
2 mene interesuje period za srebreničku enklavu, znači uključujući i grad i okolna
3 naselja, počev od uspostavljanja enklave, aprila 1993. godine, znači ne 1991.,
4 nego od 1993. godine do pada enklave 1995.

5 O: Izvin...izvinjavam se, ali nemamo nikakve podatke o tačnom kretanju
6 stanovništva i veličini, odnosno broju stanovnika u tom periodu.

7 P: Ne biste mogli ni da izvršite procenu da li je taj broj stanovnika
8 opadao, rastao ili ostajao na približno istom nivou?

9 O: Moj je utisak da je on rastao u tom periodu zbog priliva ljudi iz
10 okolnih krajeva.

11 P: Vi znate za neki značajniji priliv stanovništva u srebreničku enklavu
12 od njenog uspostavljanja pa do pada?

13 O: Ne, nemamo tačne podatke, ali spisak nestalih lica obuhvata mnoge
14 ljude koji su živeli u drugim opštinama 1991. godine i najverovatnije se
15 preselili u Srebrenicu posle 1991. godine, verovatno u toku 1993., 1994. ili
16 1995., ali nemamo tačne podatke o tome.

17 P: Hvala Vam. Mi imamo opet neke druge podatke da od uspostavljanja
18 enklave, enklava je bila u okruženja pa nije bilo lako ući u nju, tako da, ovaj,
19 ne... zato sam Vas pitao da nam objasnite na čemu zasnivate tu procenu da je taj
20 broj stanovnika rastao od uspostavljanja enklave do njenog pada 1995. godine.
21 Ali dobro, Vi ste na to odgovorili.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1   Ja sam takođe video da Vi ste ustvari juče odgovorili, a i danas ste
2 ponovili, da ste Vi od međunarodnih organizacija i od vlasti Bosne i Hercegovine
3 tražili liste, eventualno stanovnika koji su živeli u srebreničkoj enklavi u tom
4 periodu, dok je ona postojala i eventualno od međunarodnih organizacija, vezano
5 za verovatno izbeglice koje su registrovane posle prestanka enkla...enklave,
6 dakle... ali da to niste dobili. I kol'ko sam Vas razumeo, to niste Vi lično
7 tražili nego ste tražili preko Tužilaštva? Je l' sam... je l' to tačno?

8   O: To je tačno, ali ja sam i sam lično se raspitao u organizacijama i od
9 lica koje su znala o tome nešto. Ja lično sumnjam da su takvi spiskovi
10 postojali; mislim da nikada nisu postojali potpuni spiskovi.

11   P: Da l' možete da mi kažete sa kim ste Vi lično kontaktirali u vezi tih
12 spiskova?

13   O: Pa na primer, kao što sam već rekao, gradonačelnik Srebrenice,
14 odnosno predsednik opštine, zatim razne organizacije u Srebrenici; mislim da sam
15 razgovarao sa Zavodom za statistiku iz Sarajeva, zatim sa Kancelarijom visokog
16 predstavnika, zatim OESS-a, sa... Crvenog krsta, više ministarstava, a takođe i
17 sa članovima odnosno pripadnicima MUP-a.

18   P: Recite mi, u tim razgovorima, pošto ste čuli da nije bilo takvih
19 spiskova, odnosno da nije bilo nekih pouzdanih spiskova, ovaj... da li ste zbog
20 toga našli ili... verovatno ste... pretpostavljam da ste dobili neke bar podatke
21 okvirne kol'ko je bilo tamo ljudi, u nekom periodu vremenskom, ali da te podatke
22 niste prihvatili kao verodostojne upravo zato što tih spiskova nema. Da li je to
23 tako?

24   O: To je tačno. Ta cifra od 40.000 pominje se u više navrata, ali kao
25 što sam rekao, ja nisam dobio nikakve spiskove, a zapravo nam je to trebalo.

26
27
28
29
30

1   Trebali su nam spiskovi ljudi, imena, a ne ukupna cifra.

2   P: Ja ću Vas sad zamoliti da pogledate dokazni predmet Odbrane 1D312.
3   Ovo je vrlo kratak dokument; on nije preveden - dat je na prevođenje, još nije
4   njegovo prevođenje završeno, ali ovaj... vrlo je kratak - ja ću Vam ga
5   pročitati, dobićete prevod preko služ... preko prevodilačke službe.

6   SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li je to već uneseno u elektronsku
7   sudnicu ili još ne?

8   SEKRETAR: [simultani prevod] Ne.

9   G. ŽIVANOVIĆ: Pa to je dato još, ne znam, pre dan-dva, ne znam... juče,
10   ustvari; pardon! Ja bih molio onda da se... da se taj dokument stavi na... u e-
11   court.

12   Da... pardon. Je l' možete samo da podesite tako da se vidi dokument?
13   Dakle... možete li malo smanjiti?

14   SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ono što je možda još značajnije je da
15   to bude izoštreno valjano jer ja jedva mogu da razabiram slova. Ne znam da li se
16   radi o samom dokumentu koji je malo nejasan.

17   G. ŽIVANOVIĆ: Pa ne verujem, mislim da je on jasan prilično.

18   SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Čestitam Vam na vidu. To znači da ja
19   prosto gubim vid. Gospodine Živanović, izvolite.

20   G. ŽIVANOVIĆ: Evo, ovaj... Ovaj dokument koji je sačinjen 11.01.1994.
21   godine upućen je Zavodu za statistiku Republike Bosne i Hercegovine u Sarajevu,
22   Odeljenju za statistiku u Tuzli i Okružnom sekretarijatu za odbranu u Tuzli, a
23   glasi: "Na osnovu vašeg akta broj 031-01/3 od 7. januara 1994., dostavljamo vam
24   tražene podatke. Broj lokalnog stanovništva na opštini, 9.791. Broj lokalnog
25
26
27
28
29
30

1 stanovništva koje se u okviru opštine dislociralo sa svojih ognjišta: 10.756.

2 Broj prognanog stanovništva sa drugih opština: 16.708.

3 Napomena: Tražene podatke vam prilažemo za statistiku koju vi ne biste
4 trebali davati na uvid međunarodnim organizacijama jer mi se istima kalkulišemo
5 sa brojem od 45.000 stanovnika.

6 Predsednik Predsedništva opštine Srebrenica Salihović Fahrudin,
7 diplomirani veterinar."

8 PREVODITELJICA: Molim Vas pričekajte prijevod.

9 G. ŽIVANOVIĆ:

10 P: Vidite, profesore, ja ne znam - pretpostavljam da ovaj dokument niste
11 videli do sada.

12 O: /prevod engleskog transkripta: "To je tačno."/

13 P: Nisam siguran ni da li su Vam ove... ovi brojevi ikada dati od,
14 recimo, Zavoda za statistiku iz Sarajeva ili Tuzle ili od ministarstva nekog sa
15 kojim ste kontaktirali. Ali pretpostavljam, i da su Vam dati, oni ne bi naišli
16 na Vaše poverenje s obzirom da ih nije... ne bi... nije pratila lista osoba koje
17 su u nju uključene. Da li je to tako?

18 O: To je tačno. I štaviše, ja ne vidim zbog čega je to uopšte relevantno
19 jer ovaj datum je 7. januar 1994. godine, a to je celih godinu i po dana pre
20 događaja - prema tome, mnogo toga se moglo dogoditi od januara 1994. pa do jula
21 1995. godine, pa zbog toga ne razumem - naravno, ovo nije irelevantno, ali nije
22 to ni najpouzdanija procena stanovništva u Srebrenici 1995. u julu mesecu.

23 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U svakom slučaju, govorimo o 37.225
24 ljudi.

25 G. ŽIVANOVIĆ: To je tačno.

26

27

28

29

30

1 P: Ja uopšte nemam ovaj... to na stranu... Mene nešto drugo ovde
2 interesuje. Ovo je jedan od podataka koji nije praćen listama i ja razumem Vaše
3 nepoverenje kao naučnika, kao demografa - potpuno razumem. Međutim, po mom
4 viđenju, Vi kada radite neki svoj naučni rad, Vi možete da birate dokumente na
5 kome ćete svoj naučni rad da zasnujete. Da procenjujete validnost tih dokumenata
6 i sve ostalo. U ovom slučaju, Vi ste angažovani da radite nalaz za Sud. Da li je
7 to tako?

8 O: Da.

9 P: I to podrazumeva da Vaš nalaz podleže proceni Suda, kao i svi podaci
10 na kojima je taj Vaš nalaz zasnovan. Da li je tako?

11 O: Da.

12 P: Drugim rečima, /?Sud/ može doći do drugih zaključaka i pokloniti
13 poverenje i dati dokaznu vrednost nekim dokumentima koju Vi recimo ne pridajete.
14 Da li je to tako?

15 O: Pa, u ovom slučaju - ne, jer ja nikada ranije nisam video ovaj
16 dokument, a takođe, Vi ste u prevodu rekli da te cifre nisu bile date nekoj
17 međunarodnoj organizaciji, a pošto sam ja radio tada u međunarodnoj
18 organizaciji, ja nisam dobio ovo.

19 P: Ja sam Vam ovaj dokument dao samo iz jednog razloga: Zato što ste Vi
20 verodostojnost svih podataka koje ste dobili iz raznih izvora, bilo
21 međunarodnih, bilo ostalih vezali za postojanje liste, za postojanje spiskova.
22 Tako sam bar ja razumeo Vaše svedočenje juče i danas. Ja sam sada namerno dao
23 ovaj dokument čisto da vidite da je možda postoji neki interes da se ti spiskovi
24 ne dostave. Ja ću Vas podsetiti na još jednu stvar. Juče ste nam rekli da je MUP

25

26

27

28

29

30

1 Federacije Bosne i Hercegovine imao jedan spisak, ali da ga Vi isto niste uzeli
2 kao verodostojan zbog haotične situacije u kojoj je taj spisak napravljen. Da li
3 se sećate toga? To je, čini mi se, na 85. stranici u 11. redu.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospodine McCloskey.

5 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Pa, ovo je prigovor na formu pitanja
6 jer je predugačko i zbunjujuće. Svedok se trudi da odgovori najbolje što može na
7 pitanja, ali ovo dovodi ga u zabludu. Možda, ako bi se mogli dobiti kratki i
8 precizni odgovori, odnosno pitanja i odgovori...

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, gospodine Živanović, pređite na
10 svoje pitanje, da vidimo da li je dovoljno jasno ili je potrebno da to malo više
11 objasnimo.

12 G. ŽIVANOVIĆ:

13 P: Dakle, juče ste ovde rekli da ste dobili od MUP-a Federacije Bosne i
14 Hercegovine spisak. Jedan spisak koji se odnosio na broj stanovnika u
15 Srebrenici, ali da ste procenili da on nije pouzdan, obzirom da je sačinjen u
16 haotičnoj situaciji - ja citiram, odnosno parafraziram Vaše reči sa zapisnika -
17 to je 85. strana, čini mi se, 11 red.

18 O: Ali ja ne mis... ja mislim da nisam, kao što sam rekao, dobio spisak
19 za Srebrenicu. MUP mi je dao neke spiskove stanovništva za Bosnu, ali ne
20 konkretno za Srebrenicu, koliko se sećam, i ne konkretan spisak za Srebrenicu za
21 juli 1995. godine. Štoviše, ono što sam ja pregledao, ti popisi odnosno
22 registratori iz MUP-a nisu bili najprecizniji. To je bio moj opšti utisak.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: A da li je taj spisak dostavljen Tužilaštvu... taj... taj spisak koji
2 ste Vi procenili kao... ovaj... nepouzdan? Jeste li imali prilike da ga vidite?

3 O: Pa, ja sam dobio jedan elektronski dosije kroz Kancelariju tužilaštva
4 za jedan, neki deo stanovništva Bosne. Ne sećam se tačno na koje su se datume...
5 na koji se datum to odnosilo. Naime, to je bilo jako davno i mi smo ubrzo
6 zaključili, shvatili da su bilo od malog značaja ili pak slabog kvaliteta, a
7 jedan od razloga bi bio taj što su mnoge varijable... odnosno, promjenljive
8 nedostajale iz toga i bile veoma ograničene.

9 P: Pored toga, Vi ste dobivali i od međunarodnih organizacija i domaćih
10 organa, ako se ne varam i neke, ili procene ili tvrdnje o broju stanovnika koje
11 nisu praćene spiskovima. Da li je to tačno?

12 O: To je tačno, da.

13 P: Ono što ja mislim da ukažem, mislim da bi se otklonila svaka sumnja u
14 Vaš nalaz, možda bi bilo dobro da ste tom nalazu priložili i te dokaze u koje Vi
15 niste imali poverenja da prepustite nama odnosno Sudu, pardon, da on sam izvuče
16 zaključak i da neku ocenu o dokaznoj... njihovoj dokaznoj vrednosti. Da li
17 mislite da bi to bilo bolje?

18 O: Pa, ne možemo uključiti sve što dobijemo svaki put jer u tom slučaju
19 bismo hiljade i hiljade stranica morali da ubacimo, a mi smo se ustvari
20 usredsređivali na ono što je interesantno, relevantno i kvalitetno. A što se
21 tiče procena broja poginulih, odnosno nestalih lica nakon pada Srebrenice, ovo
22 su spiskovi koji nisu bili relevantni, niti korisni ili pak nisu bili dovoljno
23 kvalitetni.

24 P: Da li možete sad da mi kažete, da li ste odluku o tome da nećete
25
26
27
28
29
30

1 uvrstiti, recimo, ove spiskove koje ste procenili kao irelevantne, ili da nećete
2 uvrstiti u svoj nalaz one podatke koje ste dobili, koje ste ocenili kao
3 nepouzidane, da li ste Vi doneli odluku da to ne uvrstite u nalaz ili je to bilo
4 u skladu za zahtevima za veštačenje koje Vam je tužilac postavljao?

5 O: Te odluke sam donosio ja, u konsultacijama sa kolegama na osnovu svog
6 profesionalnog iskustva kada sam procenjivao njihovu relevantnost i tako dalje.
7 Recimo, pomenuli ste spiskove. Mi smo imali spisak kompletnog popisa
8 stanovništva Bosne, dakle, 4.300.000 takvih listova - da li hoćete da kažete da
9 je to trebalo sve uneti?

10 P: Ne, to... to nisam ni govorio. Ja sam govorio upravo o nekim
11 dokumentima i podacima, znači koje nisu... koje ste Vi procenili kao nepouzidane,
12 ali ste mogli dati nama priliku da procenimo to i da vidimo, kao što je recimo,
13 evo jedan ovakav podatak - Vi sigurno da ste došli do njega isto, iz istih
14 razloga, ne biste uneli - ja pretpostavljam.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine McCloskey, izvolite.

16 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Prigovor. Ovaj branilac je imao prilike
17 da zatraži šta god hoće od nas. Već godinama ima tu priliku. On to nije učinio,
18 prema tome implikacije ovog pitanja su neumesne.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Živanoviću, želite da
20 odgovorite na to ili hoćete da pređete na sledeće pitanje?

21 G. ŽIVANOVIĆ: Ne, ja... ja sam dobio od Tužilaštva sve ono što je nama
22 dostavilo. Ja ne znam šta sam ja trebao još dodatno da tražim. Ja sam smatrao da
23 oni sve što su imali u okviru ovog nalaza i *reporta* da su nama dostavili. Ja ne
24
25
26
27
28
29
30

1 smatram da kada nam Tužilaštvo dostavi neki dokaz, da mi trebamo da insistiramo
2 da uz taj dokaz dostavi i neke koje je zadržalo.

3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa mislim, u osnovi, da treba, pa... s
4 obzirom na ovo što ste sada rekli, mislim da treba da ovde potpuno jasno kažemo
5 da se... da je ovde reč o valjanoj praksi za potrebe pregleda ili studije koju
6 je izveo ovaj svedok. Vaša sugestija je, da bi valjan pristup bio, kada bi takav
7 izveštaj sadržao, u vidu dodatka, ne samo one dokumente na koje su se on i
8 njegov tim pozivali, već i sve druge dokumente koje bi... koje su oni potpuno
9 odbacili po osnovu njihove neuverljivosti, odnosno nepouzdanosti. Ne znam da li
10 je to valjana praksa i da li bi to što ste Vi sugerisali... mislim da bi možda
11 svedok mogao da nam to malo objasni. Ja nisam stručnjak za tu vrstu studija i
12 istraživanja koja su oni vršili, prema tome, možda bi trebalo to pojasniti.
13 Dakle, svedoče, da li Vi iz svoje prakse imate... da li je uobičajena praksa, u
14 Vašem polju rada, da se i oni izvori koje ste odbacili zato što su nepouzđani,
15 takođe uključuju kao i oni na koje... koji su pouzdani?

16 SVJEDOK: [simultani prevod] Časni Sude, ja mislim da sam dao veoma dobar
17 prikaz toga. Nije dobra praksa i ne smatra da je to uobičajena naučna praksa, da
18 se ubacuje nešto što je irelevantno.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Ostojić, izvolite.

20 G. OSTOJIC: [simultani prevod] Mislim da bi ovo pitanje, radi
21 kompletnosti, trebalo da glasi: da li on treba u izveštaj da unosi i druge

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 izvore, one... zbog kojih su oni na osnovu odluka zaključili da ne treba da se
2 na njih... da se u njih pouzdaju i da bi trebalo da kažu zbog čega oni se ne
3 smatraju pouzdanima? Mislim da bi to bilo jasnije pitanje za svedoka.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa to je drukčije nego ono kako je
5 gospodin Živanović pitao. Da li želite nešto o tome da kažete, dr. Brunborg?

6 SVJEDOK: [simultani prevod] Hvala. Međutim, nije naučna praksa takva da
7 se ubacuju oni izveštaji, niti čak da se pominju koji su potpuno irelevantni ili
8 uopšte nisu korišćeni.

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Gospodine Živanović, izvolite.

10 G. ŽIVANOVIĆ:

11 P: Hteo bih da pogledate jedan drugi dokument; to je dokument 1D314. On
12 je u e-court-u, ja se nadam. Nije? Evo, ja ću Vam dati ovu englesku verziju. On
13 je preveden. Samo prva strana.

14 Ja bih Vas molio da pogledate 3. pasus ove... pardon. Dakle, videćete da
15 je to dokument koje je sačinila 8. operativna grupa iz Srebrenice, 09.09.1994.
16 godine i da je upućeno 2. korpusu, Službi bezbe... Odeljenju bezbednosti u
17 Tuzli. Radi se o nedeljnom izveštaju.

18 Ja bih Vas molio da pogledate 3. pasus ovoga. Pod (a), znači samo (a).

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Druga rečenica koja glasi da je u toku masovni egzodus iz enklave, da je oko
2 1.200 ljudi napustilo enklavu za poslednjih nedelju dana, od čega trećina nije
3 naoružana.

4 Ovaj dokument niste imali u vidu?

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Od kada je ovaj dokument? Koji datum?

6 G. ŽIVANOVIĆ: 09.09.1994.

7 SVJEDOK: [simultani prevod] Gospodine, ja ovaj dokument nikada ranije
8 nisam video, a ne vidim ni na koji način se ovaj dokument odražava na procenu o
9 broju nestalih i mrtvih u vezi sa padom Srebrenice u julu 1995.

10 G. ŽIVANOVIĆ: Pa, vidite, evo ja ću da Vam kažem bar kakvo je moje
11 viđenje te stvari. Vrlo je jednostavno uzeti broj stanovnika koji je tamo živeo.

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine McCloskey?

13 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Prigovor. Njegovo mišljenje nije
14 relevantno. Ukoliko želi da iznese svoje mišljenje u pitanju... ovako stalno
15 iznositi lični stav... nije od pomoći.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mislim da možete postaviti pitanje,
17 gospodine Živanoviću. Mislim da smo shvatili šta hoćete da kažete. Svedok je dao
18 izjavu s kojom se ne slažete. Postavite mu pitanje na taj način da ga suočite sa
19 onim što Vi smatrate da bi trebalo da je odgovor. Ili mu ukažite na ono što je
20 relevantno, a što se odnosi na događaje iz Srebrenice.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. ŽIVANOVIĆ:

2 P: Moje prvo pitanje: da li je relevantno za Vaš nalaz, da li je
3 relevantan podatak o broju žitelja u Srebrenici jula 1995. godine - pre pada
4 enklave?

5 O: U jednoj maloj, ograničenoj meri, budući da sam ja dobio zaduženje da
6 iznesem procenu o ukupnom broju nestalih i poginulih, a ne o procentu onih koji
7 su bili u Srebrenici pre pada enklave. Da su od mene to tražili, onda bi to bilo
8 relevantno, ali to nije bio moj zadatak.

9 P: Ako sam ja Vas razumeo, Vaš je zadatak bio da sravnite ovu listu
10 nestalih i da je uporedite sa ovim izbor... izbornim spiskovima sa biračkim
11 spiskovima?

12 O: Ne, nisam dobio zaduženje da uporedim sa popisom. Ja sam mislio da bi
13 to bilo od koristi. Od mene je traženo da proverim spiskove nestalih i da
14 uporedim više spiskova i uporedim njihov kvalitet i iznesem naposljetku konačan
15 broj, kao i spisak svih osoba koje se vode kao nestale. I taj spisak je, sa
16 7.775 osoba, pridodan u dodatku u izveštaju iz 2000. za predmet *Krstić*.

17 P: Da li je pravilan onda moj zaključak da od Vas uopšte nije traženo da
18 utvrdite tri stvari, odnosno dve stvari: broj ljudi koji je pre pada enklave
19 živio u Srebrenici i broj ljudi koji je iz Srebrenice izašao posle pada enklave?

20 O: To je tačno.

21 P: Hvala.

22 G. ŽIVANOVIĆ: Ja nemam /?više pitanja/.

23 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospodine Živanoviću.

24

25

26

27

28

29

30

1   Koliko ja znam, nijedan drugi tim branilaca ne želi da unakrsno ispita
2 svedoka. Mislim da se ne varam - ne varam se. Gospodine McCloskey, da li imate
3 dodatnih pitanja?

4   G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Ne, časni Sude.

5   SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, sudija Kwon, sudija Stole i
6 sudija Prost.

7   Dr. Brunborg, možete se vratiti fjordovima Norveške. Završili ste sa
8 svedočenjem. Još jednom Vam se zahvaljujem što ste se vratili da dovršite svoje
9 svedočenje nakon što ste nas posetili 1. februara. Biće Vam... biće Vam pružena
10 pomoć našeg osoblja kako biste se vratili kući. U ime svih, želim Vam srećan
11 povratak kući.

12   SVJEDOK: [simultani prevod] Puno Vam hvala, časni Sude.

13   [Svjedok se povlači]

14   G. OSTOJIĆ: [simultani prevod] Da li biste dopustili da profesor
15 Radovanović napusti sudnicu i molimo poslužitelja da je isprati iz sudnice?

16   SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Onda ću Vam se sada zahvaliti gospođu
17 što ste došli i na tako sposoban način pružili pomoć timovima Odbrane koji su
18 tražili Vašu pomoć. Siguran sam da ćemo se ponovo videti. Hvala. Molim
19 poslužitelja da i nju izvede iz sudnice.

20   Hvala, gospodine Ostojiću.

21   Dokazni predmeti? Gospodine McCloskey?

22   G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Časni Sude, imamo spisak koji su svi
23 dobili. To je tačan spisak.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ja imam dve stranice. Mislim da nema
2 potrebe da prolazimo kroz svaki pojedinačni dokazni predmet osim ukoliko neko to
3 zatraži. Timovi Odbrane su ovo dobili. Da li ima prigovora - na usvajanje bilo
4 kog od ovih dokumenata? Gospodine Živanoviću?

5 G. ŽIVANOVIĆ: Ja bih priložio dokument 1D312 i 1D314, samo paragraf 3A.
6 A ne... pardon, nisam čuo. Nisam čuo. Izvinjavam se.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ne samo da imate bolji vid već radite i
8 većom brzinom od mene. Doći ćemo i do Vaših dokumenata, no za sada se
9 ograničavam samo na dokazne predmete Tužilaštva. Da li ima prigovora nekog od
10 timova Odbrane? Vidimo da nema.

11 Imam jedno pitanje za Vas, gospodine McCloskey. Ovako, letimično
12 gledajući ovaj spisak, mislim da nije potreban prevod dokumenata.

13 G. MCCLOSKEY: [simultani prevod] Ne treba, predsedavajući sudija.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] To sam i ja mislio. Želeo sam samo da
15 mi potvrdite. To su prevashodno spiskovi i tabele i izveštaji.

16 G. MCCLOSKEY: [simultani prevod] Tako je. Ovo je prevashodno rad
17 gospodina Brunborga ili rad međunarodnih službi, agencija.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Sekretar će pogledati dokumente i
19 postarati se da zaista ni za jedan od dokumenata nije potreban prevod. U tom
20 slučaju, ukoliko to bude, dokumenti koji trebaju da se prevedu, biće označeni u
21 svrhu identifikacije. U protivnom, oni će biti primljeni, prihvaćeni u spisak
22 kao dokazni predmeti Tužilaštva. Gospodine Živanoviću, osim ako ste promenili
23 mišljenje, mislim da imate jedan dokument koji želite da ponudite na usvajanje.
24 Ili dva?

25

26

27

28

29

30

1 G. ŽIVANOVIĆ: Jedan u celosti. To je 1D312 i jedan je samo u delu. To je
2 1D314. Samo paragraf 3(a).

3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Ne mislite li da bismo trebali
4 da imamo i zaglavlje kako bismo imali datum i naslov dokumenta?

5 G. ŽIVANOVIĆ: Da, svakako, ja se izvinjavam. Ja sam tu pogrešio.

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] To će biti prvi deo prve stranice
7 ukoliko je tu zaglavlje jer ja ne znam, zapravo, da li ima zaglavlja.

8 G. ŽIVANOVIĆ: Ja... Mislim, možda bi bilo zgodnije da se ceo taj
9 dokument, s obzirom da nije ni dugačak, ja bih ga onda uveo... predložio da se
10 uvede ceo dokument. Da ne bi stvorio neku... neke probleme oko razumevanja
11 konteksta.

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Ima li prigovora? Gospodine
13 McCloskey?

14 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Slažem se.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Obadva dokumenta se prihvataju.
16 Mislim da je za prvi potreban prevod, zar ne gospodine Živanoviću? Vi ste sami
17 rekli da ste ga dali za prevod.

18 G. ŽIVANOVIĆ: Da, ja ću proveriti još. To je dato još juče, ali
19 mislim... prevod, prevod će biti obezbeđen.

20 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Gospodine McCloskey?

21 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Samo da proverim poreklo ovih
22 dokumenata. Da li su iz zbirke dokaza Tužilaštva, nisam video koji je ERN broj?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Koji je izvor tog dokumenta gospodine
2 Živanoviću?

3 G. ŽIVANOVIĆ: Nije iz zbirke Tužilaštva, to je pribavio naš istražitelj
4 iz Banja Luke, preko Komisije Republike Srpske za saradnju sa haškim Tribunalom,
5 a drugi jeste iz... sa IDS.

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, gospodine McCloskey? To znači da
7 Komisija Republike Srpske za saradnju Vam nije dostavila sve dokumente koje je
8 trebala. Da li sam to dobro shvatio?

9 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Možda jesu, možda mi to imamo. Još ćemo
10 proveriti. Ukoliko ima nešto drugo, onda ćemo Vam se... onda ćemo se obratiti
11 gospodinu Živanoviću.

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ukoliko imate, onda to treba da
13 obelodanite na odgovarajući način. Vi ćete se raspitati kako biste to onda
14 utvrdili, no ovime možemo da zatvorimo poglavlje svedočenja dr. Brunborga i da
15 pređemo na sledećeg svedoka. Pretpostavljam da nema... Gospodine Ostojiću, Vi
16 nemate nikakvih dokumenata, zar ne? Ne želite da predložite neki dokument?

17 G. OSTOJIĆ: [simultani prevod] Dokument koji smo koristili je već u
18 spisu tako da nemamo drugih dokumenata da predložimo u ovom trenutku.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Gospođo Fauveau? Hvala. Gospođo
20 Nikolić?

21 GĐA NIKOLIĆ: Časni Sude, isti slučaj kao kod Odbrane /nerazgovijetno/.

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Elderkin?

23 G. ELDERKIN: /prevod engleskog transkripta: "Dobar dan, gospodine
24 predsjedavajući."/

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro došli.

2 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Hvala. Da li mogu nešto nakratko da
3 kažem pre nego što se uvede svedok?

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Na javnoj ili na poluzatvorenoj
5 sednici?

6 G. ELDERKIN: [simultani prevod] On svedoči bez zaštitnih mera. Mogu da
7 kažem na javnoj. Hteo sam samo da Vam kažem da smo nedavno saznali od Službe za
8 svedoke da kada su danas popodne bili sa svedokom, činilo se da je on toliko
9 uzbuđen da nisu bili sigurni da li će moći da svedoči ili ne. Ja sam razgovarao
10 sa njime i... preko prevodioca i čini se da je dobro i da je spreman da svedoči,
11 ali tokom pripremnog razgovora delovao je prilično nervozno i mislim da je ovo
12 prvi put da je tako daleko... da je toliko daleko otišao od svoga doma u
13 inostranstvo i želeo sam da skrenem pažnju na to. I takođe, razgovarajući sa
14 njime, rekao mi je da mu... da ga sećanje izdaje i da će biti potrebno možda da
15 mu osvežim pamćenje te da bi mu bilo lakše ukoliko mu se predoči, odnosno
16 pročitata izjava ili relevantni deo izjave, a ne da mu se to samo predoči na
17 ekranu kompjutera. Želeo sam da zatražim dozvolu Suda, zato sam Vam se sada
18 obratio, odmah na početku.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine Elderkin. Da li
20 ima nekakvih komentara timova Odbrane? Da, gospodine Bourgon?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. BOURGON: [simultani prevod] Dok god se sledi odgovarajuća procedura i
2 ukoliko se svedok nečega ne seća, a moj kolega podnese odgovarajući zahtev, mi
3 nećemo ulagati prigovor da mu se predoči izjava. Ali treba makar da se pokuša da
4 se vidi da li se on zaista nečega ne seća.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Predlažem, na temelju onoga što
6 je rekao gospodin Elderkin, da ili Vi, gospođu poslužitelju ili gospođu
7 sekretaru - možda bismo sada mogli da imamo kraću pauzu pa da stupite u kontakt
8 sa Službom za zaštitu žrtava i svedoka, i to konkretno sa osobom koja je bila sa
9 svedokom, pa da nam onda kažete da li oni žele da nam skrenu pažnju na nešto i
10 da li je on uopšte sposoban da svedoči. Bilo ko od vas dve. Može biti bilo
11 poslužitelj bilo... Da, gospodine McCloskey?

12 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Ako mi dopustite da izađem na
13 trenutak...

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, svakako. Gospodin Haynes?

15 G. HAYNES: [simultani prevod] Želeo bih da se uključim u ovu raspravu.
16 Dobili smo beleške gospodina Elderkina sa pripremnog razgovora sa ovim svedokom
17 i ... prihvatam kakva je situacija, ali on je video svoju izjavu tokom
18 pripremnog razgovora i rekao je da se danas ne seća puno toga što tu piše.
19 Dakle, to je situacija u kojoj se nalazimo. To mu je pokazano u sobi, verovatno
20 u hotelu i on je rekao: "Ne sećam se".

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Tako da Tužilaštvo neće biti iznenađeno ako kaže isto sada. On mi je već rekao
2 da se ne seća šta je u izjavi svedoka. Tako da mislim da treba da budemo svesni
3 kakva je situacija u kojoj se sada nalazimo.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine Haynes. S punim
5 pravom to kažete. Moraćemo ipak da čujemo šta će svedok da nam kaže o tome jer
6 sve... svašta je moglo da se desi otkada je obavljen pripremni razgovor s njime.
7 Možda je pogledao, pročitao izjavu, možda mu je to osvežilo sećanje, a možda i
8 dalje ne može da se priseti tih stvari... Izvolite.

9 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Pa može da kaže dve stvari... Ja mogu da
10 kažem dve stvari. Jedna je da nismo baš sigurni koliko svedok dobro može da
11 čita. On je rekao da može prilično dobro, ali... kada je gledao izjavu, to je
12 zapravo rađeno usmeno, da mu je čitana. A pod dva, da kažem... kad je reč o
13 pripremi... o beleškama s pripremnog razgovora koje smo dali Odbrani, netočno je
14 reći da je on jako puno toga zaboravio što je naveo u izjavi i ima nekih izmena
15 na koje želi da ukaže.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu, gospodine Elderkin. Nemojmo
17 ništa pretpostavljati. Svedok je ušao u sudnicu... Svedok će ući u sudnicu,
18 onda... daće svečanu izjavu; onda ćete mu Vi postavljati pitanja. Ukoliko se
19 ispostavi da ne može da se priseti nekih događaja, onda... mislim, svi smo ovde
20 dovoljno iskusni da znamo kako da postupimo i dokle se može ići. Osim toga,
21 mislim da nema drugog rešenja.

22 Da?

23 Pre nego što nastavimo, imam jedno pitanje: da li ste smatrali da
24
25
26
27
28
29
30

1 treba da podsetite svedoka na njegova prava na osnovu pravila 90 ili 90(E) ili
2 ne?

3 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Ja to nisam uradio, časni Sude, ali ako
4 želite, možete.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ja Vas pitam. Na osnovu ono malo
6 informacija koje imam, nema razloga zašto bi trebalo, ali...

7 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Iz mere opreza, mislim da bi trebalo.

8 [Svjedok je ušao u sudnicu]

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobar dan, gospodine Bogdanoviću.

10 SVJEDOK: Dobar dan.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ja sam predsedavajući sudija. U ime
12 kolega, sudije Kwon, sudije Prost i sudije Stole. Želim Vam dobrodošlicu u ovu
13 sudnicu. Vi ćete sada svedočiti. Nadajmo se da Vaše svedočenje neće dugo
14 trajati. Mi ćemo se postarati da se ono završi što je ranije moguće. U
15 međuvremenu, moram da Vam kažem nešto što je veoma važno. Naš pravilnik iziskuje
16 da pre nego što počnete da svedočite da ćete... da date svečanu izjavu, dakle,
17 da ćete se zvanično, svečano obavezati pred nama da ćete govoriti istinu. Upravo
18 Vam je poslužitelj uručio tekst svečane izjave. Molim da je pročitate na glas.

19 SVJEDOK: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i
20 /?ništa/ više od istine.

21 SVJEDOK: JEVTO BOGDANOVIĆ

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospodine. Izvolite sestii.
2 Udobno se smestite.
3 Da li je ovo prvi put da svedočite na ovom Sudu, gospodine Bogdanoviću?
4 SVJEDOK: Jeste, prvi put. I ovde i u Jugoslaviji.
5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mora da ste onda uzbuđeni. Nervozni?
6 SVJEDOK: Nisam.
7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] To je lepo čuti. Pokušaćemo zaista da
8 Vam ne zagorčavamo život. Međutim, svako mora da obavi svoju dužnost i više
9 advokata će Vas ispitivati. Najpre će Vas ispitivati gospodin Elderkin i znam da
10 ste se već ranije s njime sreli. Njegovo ispitivanje ne bi trebalo dugo da
11 traje, a nakon njega će uslediti neki od branioca. I kad je o njima reč, takođe
12 se ne očekuje da će njihovo ispitivanje duže trajati. Tako da, ako sve se bude
13 odvijalo kako treba, Vi ćete se uskoro vratiti kući.
14 Kao što sam Vam rekao, postavljaće Vam se pitanja. Na osnovu onoga što
15 smo pročitali, čini se da ste delimično i Vi bili svedok događaja koji
16 interesuju ovo Pretresno veće, i /?koji/ su predmet ovog suđenja. Budući da ja
17 znam samo delimično o čemu ćete Vi svedočiti, ja imam obavezu da Vam objasnim
18 koje je jedno veoma važno pravilo koje imate na osnovu našeg pravilnika, a to je
19 da, premda sam Vam rekao da će Vam postavljati pitanja advokati u sudnici i da
20 morate odgovorite na ta pitanja, biće možda takvih pitanja na koja, ukoliko
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 odgovorite, to bi Vama išlo na štetu. To bi Vas moglo izložiti eventualnim
2 krivičnim postupcima protiv Vas.

3 Ja ne znam da li je to... da li će tako biti, ali nadajmo se da ne. Ali
4 ukoliko bude takvih pitanja na koji Vi... na koja Vi ne biste želeli da
5 odgovorite, jer mislite da biste možda imali kasnije nekih problema, onda možete
6 da se obratite sudijama i zatražite da Vas oslobode obaveze da odgovorite na ta
7 pitanja. Mi ćemo razmotriti ono što nam kažete i onda doneti našu odluku. Odluka
8 će biti bilo da ćemo prihvatiti Vaš zahtev da Vas oslobodimo obaveze da
9 odgovorite ili se pak nećemo složiti sa Vama i naložiti Vam da odgovorite.
10 Ukoliko Vam naložimo da odgovorite, taj odgovor, šta god Vi da kažete u njemu,
11 neće moći da se koristi ni na jednom sudu, u bilo kom postupku protiv Vas. Da li
12 Vam je to jasno?

13 SVJEDOK: Jeste.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Da li smo spremni da počnemo?

15 SVJEDOK: Jesmo.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Elderkin.

17 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

18 Ispituje g. Elderkin:

19 [Tužilac ispituje putem prevodioca]

20 P: Dobar dan, gospodine. Najpre, molim da nam kažete svoje ime.

21 O: Bogdanović Jevto.

22 P: Koliko imate godina, gospodine Bogdanović?

23 O: 68.

24 P: Vi ste bosanski Srbin, zar ne?

25 O: Jeste.

26

27

28

29

30

- 1 P: Gde ste rođeni i gde ste odrasli?
- 2 O: U Gornjoj Pilici, općina Zvornik.
- 3 P: I dan-danas tamo živite?
- 4 O: I dan-danas prebivalište tu je.
- 5 P: I celog života ste radili kao poljoprivrednik, zar ne?
- 6 O: Da.
- 7 P: Želeo bih da Vas pitam o ratu koji se odigrao 1990-ih u Bosni.
- 8 Najpre, recite nam u kojoj jedinici ste Vi služili kao vojnik tokom tog rata.
- 9 O: Služio sam u bataljonu. A jedinica ne znam ko... čija je se zvala.
- 10 Bio je Lokanjski i Pilićki bataljon, a u kojoj su se jedinici /?sastajali/, to
- 11 ne znam. A ja sam bio u radnom vođu.
- 12 P: Da li je vaš bataljon bio u sastavu neke brigade?
- 13 O: Jeste, Zvorničke brigade.
- 14 P: Rekli ste da ste bili u radnom vođu. Ko je bio komandir tog voda?
- 15 O: Radivoje Lakić.
- 16 P: Da li znate šta je on bio po činu?
- 17 O: On je imao čin kapetana, kao iz Armije. Kad je služio Armiju, dobio
- 18 ga tamo.
- 19 P: Da Vas upitam sledeće: da li su pripadnici radnog voda obično radili
- 20 na jednom konkretnom mestu?
- 21 O: Radili smo na ekonomiji, pripremali smo hranu za vojsku, a kad je
- 22 trebalo, išli smo i na liniju, kopali rovove, tranšeje.
- 23 P: Kako se zvalo mesto gde ste pripremali hranu za jedinice? Da li je
- 24 imalo neko ime?
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 O: Hranu? Je li hranu?

2 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Nisam siguran. Možda ima problema sa
3 prevodom?

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo trenutak.
5 Gospodine Bogdanoviću, pogledajte me, molim Vas.

6 SVJEDOK: Da.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ne gospodina Elderkina, mene. Mene,
8 naspram Vas. Ovamo, ovamo.

9 Upravo ste gospodinu Elderkinu objasnili i rekli da je deo zadataka
10 radnog voda bio da pripremate hranu za jedinice, a i da ste morali da idete i na
11 linije fronta, da kopate rovove. Ono što interesuje gospodina Elderkina je u kom
12 mestu ste Vi i Vaši saborci pripremali hranu za jedinice, za vojsku. U kom
13 mestu, gde je to bilo?

14 O: Mi smo hranu pripremali na Branjevu. Otal su ih vukli gorekana po
15 rovovima; /?Visoka Glavica/, /nerazgovijetno/, Duga Njiva, /?Visina Voda/, otud,
16 ta mjesta gore.

17 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Elderkinu, da li su imena
18 bitna? Ako ne, predite na sledeće pitanje.

19 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Nisu bitna.

20 P: Želeo bih sada da Vam postavim nekoliko pitanja kako je izgledala...
21 kako je izgledalo kada ste bili vojnik. Da li je Vaš komandir svakog dana vas
22 sve prozivao?

23 O: Koji misliš, ovaj radnog voda?
24
25
26
27
28
29
30

- 1 P: Upravo to, da.
- 2 O: Jeste.
- 3 P: Gde je to radio?
- 4 O: Na Branjevu, ekonomiji.
- 5 P: Da li je to bilo negde u nekom konkretnom delu u Branjevu u... na
6 farmi?
- 7 O: Na farmi.
- 8 P: Da li je na farmi bilo... bila neka zgrada ili neko mesto gde je
9 komandir vršio prozivku?
- 10 O: Ima ambulanta, đe nam je vršio proziv, a tamo je bilo tri štale đe su
11 držane krave i svinje.
- 12 P: Možete li nam reći gde se to nalazilo u odnosu na kuću kapetana
13 Lakića?
- 14 O: Kak... šta đe se nalazilo? Je l' mislite ta farma?
- 15 P: Mene interesuje gde je stacionar... gde je ta... gde je vršena
16 prozivka. Gde se to nalazilo u odnosu na kuću kapetana Lakića?
- 17 O: 50 metara udaljeno, eto. Tu je bila ambulanta i tu nam je bila
18 proziv. A kuća je njegova blizu tu.
- 19 P: Hvala. Šta bi se desilo ukoliko se neko... ukoliko bi se ispostavilo
20 da neko nije tu kada je vršena prozivka?
- 21 O: Pa slao bi po njih policajce da dovede ga. Javi telefonom i dođu i...
22 Onda se stavi u zatvor.
- 23 P: A da li se sećate da li su ti policajci koje pominjete bili civilna
24 ili vojna policija?
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 O: Koji? Nije vojna policija.

2 P: Pomenuli ste upravo da su bile neke štale u kojima su držane krave i
3 svinje. Da li su te životinje odgajali ti ljudi koji su rad... bili u radnom
4 vođu?

5 O: Nisu. To su bili ljudi posebno koji su radili na toj ekonomiji i
6 hranili svinje, imali traktor i sijali /?zemlju/, a mi smo uzeli samo jednu
7 parcelu za vojske da se ima.

8 P: Opet da Vas pitam, u odnosu na kuću kapetana Lakića, gde se nalazilo
9 to... ta parcela gde ste vi gajili na...

10 O: Pod kućom Radivoja Lakića, samo nastavi cesta.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvinite, ne volim da Vas prekidam, ali
12 samo imam jednu sugestiju. Možda bismo mogli malo da uprostim ceo ovaj postupak
13 radi svedoka. Mi smo videli geografske karte i druge dokumente iz kojih smo
14 mogli videti gde su se /?nalazili/ razni objekti koje Vi pominjete sada,
15 uključujući i pristupne puteve. To se lako može videti ovde i možda možete to da
16 stavite pred svedoka pa da Vam pokaže. Možda bi to bilo lakše.

17 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Pa, časni Sude, ako dopustite, ja imam
18 samo dva ili tri jednostavna pitanja o tim objektima i zgradama. Nije potrebno
19 da se to na karti pronalazi i mislim da to samo može dovesti do većih problema.

20 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu, to je bila samo moja sugestija.

21 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Hvala.

22 P: Svedoče, pomenuli ste da su tu gajene životinje i da su to radili
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ljudi koji su bili zaposleni u ekonomiji.

2 O: Jeste.

3 P: A da li su pripadnici radnog voda pomagali u odgajanju tih svinja?

4 O: Nisu. Mi smo gajili kupus, krompir, papriku, paradajz, duvan sadili,
5 grašak i to smo vukli s traktorom gore u kuhinju. I gore se kuvalo i razvlačilo
6 vojski.

7 P: Da li je neki deo te ekonomije, dakle branjevačke ekonomije, da li je
8 neki deo pripadao "Agropromu"?

9 O: Jeste.

10 P: Da li je radni vod koristio neke zgrade "Agroproma", bilo za smeštaj
11 robe ili pak da tamo jedu ili za neku drugu aktivnost?

12 O: Nije. Nije u štale mećano ništa naše. Mi smo to sjekli, kupus vukli i
13 krompir kopali, vukli za vojsku.

14 P: A gde ste se vi hranili? Gde ste jeli svoje obroke? Je l' bilo neko
15 određeno mesto?

16 O: Na Branjevu, pred ambulantom. Bila je pola 'ljeba na jednog i
17 konzerva na dvojicu i to. Bio jedan obrok, eto.

18 P: U vezi sa Vašim radom na ekonomiji, samo da Vas pitam da li ste se Vi
19 obično vraćali kući svakog dana nakon rada?

20 O: Jesmo. Posle 3.00 sata. Bilo je radno vreme od 7.00h do 3.00h. A bili
21 smo u dvije smjene. Kol'ko su ovi u rovu, tol'ko smo mi na Branjevu, tol'ko dana
22 ostanemo.

23 P: Hvala. Sada bih hteo da Vas pitam o nečem drugom.

24 O: Izvoli.

25 P: Molim Vas da se sada setite jula meseca 1995. godine. Kao prvo, da li
26 se sećate da ste saznali da je Srebrenica bila preuzeta, da su je preuzeli VRS?

27

28

29

30

- 1 O: Jesam.
- 2 P: A da li se sećate da je ona zauzeta otprilike oko nekog praznika?
- 3 O: Na Petrovdan, 12. jula.
- 4 P: Da li se sećate da ste nekoliko dana nakon Petrovdana dobili
5 naređenje da odete u školu?
- 6 O: Jesam.
- 7 P: A gde ste bili kada ste prvi put čuli za to naređenje da odete u
8 školu?
- 9 O: Bio sam kod kuće, pa su mi javili da idem u školu, da imaju neki
10 ljudi dovučeni .
- 11 P: A ko Vam je preneo to naređenje?
- 12 O: Radivoje Lakić - poslao mi neke iz radnoga voda. Došla su dvojica i
13 /?kaže/: "Poslao nas Radivoje Lakić. Ideš u školu. Imaju neki ljudi dovučeni."
- 14 P: Da li se sećate ko su bili ta dvojica ljudi?
- 15 O: Ostojić Stevo i Jurošević Rajo, što su bili sa mnom u radnomevodu.
- 16 P: A gde Vam je naređeno da odete, u koju školu?
- 17 O: U Kuli.
- 18 P: A da li znate da li ta škola ima neki drugi naziv?
- 19 O: Ima, "Nikole Tesle", škola "Nikole Tesle". Po nadimku zove se "Kula".
20 Ima tu kula uzidana prije tri stotine godina; ko ju je zidao, ne znam.
- 21 P: Kada Vam je dato to naređenje, da li ste Vi otišli u školu u Kuli?
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 O: Mi? Nismo, nego smo bili samo na vratima da ne bi slučajno išli da
2 beže.

3 P: Od trenutka kada ste dobili ono naređenje kod svoje kuće od one
4 dvojice kolega, da li ste onda otišli od kuće do škole?

5 O: Jesam.

6 P: A kada ste stigli u školu, da li ste tamo videli i druge pripadnike
7 vašeg radnog voda?

8 O: Nisam.

9 P: Da li su neki pripadnici radnog *platoona* pošli sa Vama zajedno do
10 škole?

11 O: Molim?

12 PREVODITELJ: Radnog voda - ispravka prevodioca.

13 SVJEDOK: Pa nije tu nas bilo 3-4 tije bliže. A bi... gori bili iz
14 Lokana; daleko bilo doć' pa nisu ni dolazili.

15 P: Da li je vaš komandir kapetan Lakić bio u školi?

16 O: Jeste.

17 P: Da li ste tamo videli neke druge vojnike, bez obzira da li ste ih
18 lično poznavali ili ne?

19 O: Nisam ih poznao uopće. Iz koje su brigade i čete - ne znam. A bilo
20 je vojnika.

21 P: Kada ste stigli u školu, šta vam je onda rečeno, šta treba da radite?

22 O: Treba da se utovaraju u autobuse, da ih voze.

23 P: Da li su Vam kada ste stigli data naređenja da postavite stražu?

24 O: Pa stražarili smo. Bili smo, ja. Dok iziđu iz škole, da se potovare u
25 autobuse i da ih voze dalje.

26 P: Da li se sećate ko vam je rekao da stražarite kada ste stigli u
27 školu?

28

29

30

1 O: Otkud znam. Neki vojnici bili pa nas ondi poredali tako u razmak i
2 eto.
3 P: A da li vam je vaš komandir lično nešto rekao?
4 O: Nije. Kao mislite, Radivoje?
5 P: /prevod engleskog transkripta: "Da."/
6 O: Nije.
7 P: A da li možete da nam opišete, u odnosu na školsku zgradu, ako
8 možete, gde ste čuvali stražu?
9 O: Čuvali na ulaznim vratima.
10 P: Da li su to ulazna vrata prema putu ili s one druge strane?
11 O: Prema putu. Ako se /nerazgovijetno/ vrata /nerazgovijetno/ željezna i
12 tamo su ih natjerali i tu su čuvala. A spolja oko obezbe... prozora bilo
13 obezbeđenje.
14 P: Sa mesta gde ste bili na straži, da li ste mogli videti unutrašnjost
15 zgrade, školske zgrade?
16 O: Jesmo.
17 P: Da li ste videli ljude u zgradi?
18 O: Jesmo, pošto su niski prozori strana. Mogli ste vidjet' komotno.
19 P: Koliko ste ljudi videli unutra?
20 O: Otkud znam, nisam ih brojô ja.
21 P: Da li možete da kažete da li je bilo malo ljudi ili mnogo ljudi ili
22 mož... ili ne možete uopšte da kažete ništa?
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Pa ne mogu. Kako ću kazati kad su bili... gužva. Jer to je sve
2 natrpano jedan na drugog. Kol'ko ih je bilo - ja ne znam.

3 P: A kako su ti ljudi bili obučeni? Da li su oni imali vojnu odeću ili
4 pak civilnu?

5 O: Civil... Civilna odeća. U vešovima, majicama, čizmama, kako su ih đe
6 zadesili - otkud znam. Civili, civili sve.

7 P: A kako su ti ljudi bili razmešteni u školi? Da li su oni stajali ili
8 sedili?

9 O: Sideli.

10 P: Da li se sećate kakvo je bilo vreme toga dana, kakva je bila...
11 kol'ko je bilo vruće, temperatura kakva je bila?

12 O: Pa jedno 20 stepeni možda. Bio je topal dan.

13 P: A kakvi su uslovi bili unutra, u školi, za ljude koji su se tamo
14 nalazili?

15 O: Kakvi će bit'? - Žedni, gladni. Malo smo im dodavali vode kroz
16 prozore da piju i tak'.

17 P: Da li znate kako su ti ljudi dovezeni u školu?

18 O: Autobusima.

19 P: Da li ste videli neki autobus?

20 O: Jesam. Kad sam došao od kuće, vidio sam četiri autobusa i otal su oni
21 potovarili i odvukli domu.

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Potrebno je da ovde malo bliže
23 objasnimo. Svedoče, četiri autobusa koja ste videli kada ste išli od kuće, u kom
24 su pravcu oni se kretali? Da li su išli prema školi u Kuli ili su pak dolazili
25 iz tog pravca?

26

27

28

29

30

1 O: Pa ja ne znam odaklen su oni došli; uglavnom, od škole su otišli domu
2 dole, nizbrdo, kad su ih potovarili. A vjerovatno da su ozdô dovučeni, nema
3 drugog puta.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Elderkin, ja sam intervenisao
5 zato što je Vaše pitanje bilo u smislu da li je on znao gde su... odakle su oni
6 bili doveženi ili kako su doveženi u školu. Sada možete Vi da nastavite da ga
7 ispituujete.

8 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Hvala, gospodine predsedniče Sudskog
9 veća.

10 P: Gospodine Bogdanoviću, Vi ste upravo rekli, govoreći o tom...
11 govorili ste o autobusima koji odlaze iz škole i rekli ste da idu prema hali. O
12 kakvoj hali govorite?

13 O: Govorim o domu gdje se toware - Pilici. Od škole do Pilice je
14 prevučen.

15 P: Govoreći o tom poslepodnevu, kada ste proveli na straži u školi u
16 Kuli, da li se sećate da li ste videli tela oko škole ili unutra?

17 O: Jesmo oko škole, devet tela, mrtvih. To sam rekao i u prošloj izjavi,
18 2005. godine.

19 P: A gde su se nalazili ti leševi, ako možete opet da opišete, u odnosu
20 na školsku zgradu?

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: 50 metara od škole dole prema naprijed, s leve strane. 50 metara od
2 škole. S leve strane puta, 50 metara od škole.

3 P: Šta se de... dogodilo sa tim telima?

4 O: Potovarili ih u traktorsku prikolicu i odvučeni. Kad su odvučeni...
5 oni živi, onda njih su mrtve potovarili i otišli i oni.

6 P: A ko je ta tela utovarivao u tu prikolicu na traktoru?

7 O: Tovarili smo mi, kao civili. Naterali su nas da uteramo i naterali
8 čoveka da vozi traktor.

9 Mi, mi mještani, komšije utovarili, a onaj čovek odvukao traktor.

10 P: Hvala. A dok ste bili na straži, da li su zatvorenici napuštali,
11 izlazili iz školske zgrade? Da li su... ili da li su otišli iz škole?

12 O: Otišli. Ispuštali i tako, i čuvali, polako u redu dva i dva u
13 autobuse, da ne bi pobjegli. Popakovali i odvukli.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Još jedno pitanje koje... gospodine
15 Elderkin, na koje nismo čuli odgovor, odnosno nisu postavljena pitanja. Bilo je
16 trojica njih iz radne grupe koji su otišli u školu u Kuli; svedok, zatim Stevo i
17 Rajo.

18 Gospodin Bogdanović, da li ste bili naoružani? Da li Vam je dato bilo
19 oružje?

20 SVJEDOK: Nije.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dakle, Vi ste poslali da čuvate ove
22 zatvorenike bez oružja?

23 SVJEDOK: Ja.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Možete nastaviti, gospodine Elderkin.

2 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Hvala.

3 P: I na kraju, svedoče, onoga dana kada ste čuvali stražu, kada ste
4 otišli kući toga dana?

5 O: Oko 4.00 sata posle podne.

6 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Časni Sude, sledećih niz pitanja se tiču
7 sledećeg dana i to su sasvim određeni događaji i različiti od ovih, pa bi možda
8 bilo dobro da ih postavim sve odjednom. Možda bi mogli sada da napravimo pauzu,
9 ne predugu?

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu.

11 Gospodine Bogdanović, sada ćemo napraviti kratku pauzu, imaćete vremena
12 da se malo odmorite, a onda ćemo nastaviti. Molim sudsku službenicu da povede
13 svedoka iz sudnice.

14 Samo bih hteo da Vam skrenem pažnju još na nešto pre nego što odemo na
15 pauzu.

16 [Svjedok se povlači]

17 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pre otprilike pola sata završili smo sa
18 ovim procesom uvođenja dokaznih predmeta u spis, sa doktor... dokumenata koji su
19 uvedeni kroz svedočenje dr. Brunborga; sve dokumente smo usvojili u spis.

20 Skrenuta nam je pažnja da su dokumenti P02416, P02417, P02418 i P02422, da ti
21 dokumenti treba da budu pohranjeni pod pečatom. Da li se neko tome protivi?

22 G. OSTOJIĆ: [simultani prevod] Ne, časni Sude.

23 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Živanović?

24 G. ŽIVANOVIĆ: /prevod engleskog transkripta: "Ne, časni Sude."/

25 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospođo Fauveau?

26 GĐA FAUVEAU: /prevod engleskog transkripta: "Ne."/

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Dakle, ta četiri dokumenta, neću
2 ponavljati brojeve 65ter, biće pohranjeni pod pečatom. A sada ćemo imati pauzu
3 od 25 minuta. Hvala.

4 ... Početak pauze u 17.42h

5 ... Sjednica nastavljena u 18.13h

6 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

7 Izvolite sestti.

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Elderkin, možete da
9 nastavite.

10 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Hvala.

11 P: Gospodine Bogdanoviću, sada bih želeo da govorimo o sledećem danu,
12 dakle dan nakon što ste čuvali stražu u školi u Kuli. Dakle, tog sledećeg jutra,
13 da li ste otišli na posao na vojnu ekonomiju Branjevu?

14 O: Da.

15 P: Da li je kapetan Lakić i tog jutra vršio prozivku?

16 O: Vršio je prozivku i rekao da idemo domu, da se dovuču neki ljudi
17 tamo.

18 P: Gde Vam je rekao da treba da idete?

19 O: Rekao kod ambulante, tamo će se sastajemo, će je zborna mjesto.

20 P: Kad... kada vam se obratio tog jutra kod ambulante, šta vam je rekao
21 gde treba da...

22 O: Treba da idemo u Pilicu.

23 P: ... idete?

24 O: Dovučeni su neki ljudi tamo, eto.

25 P: I da li ste otišli u Pilicu?

26 O: Jesmo. I on je s nama iš'o.

27 P: I poput Vas i kapetana Lakića, da li su i drugi pripadnici radnog
28 voda otišli sa Vama?

29

30

- 1 O: Jesu.
- 2 P: Da li se sećate imena nekih od ljudi koji su bili s Vama tada?
- 3 O: Pa sve sem dvojice-trojice samo, jer bili su iz drugih mjesta pa se
4 ih ne sjećam.
- 5 P: Možete li nam reći imena ljudi koja...kojih se sećate?
- 6 O: Ilić Jovan, Jurošević Rajo i Ostojić Stevo; njih tri kao znam. I
7 Lakić Vojo.
- 8 P: Dok ste pešice tog jutra išli od vojne ekonomije Branjevo ka domu u
9 Pilici, da li ste nešto neobično videli duž puta ili blizu puta?
- 10 O: Videli smo nekoliko leša, leša strijeljana.
- 11 P: Gde ste videli te leševe?
- 12 O: Kad se dođe od ekonomije 'vamo prema Pilici.
- 13 P: Da li možete da nam kažete otprilike koliko ste leševa videli?
- 14 O: Jedno 10.
- 15 P: Kakvu su odeću imali na sebi? Da li su bili u civilu ili su imali
16 uniforme?
- 17 O: Civilna.
- 18 P: Kada ste došli u dom u Pilici... Odnosno ne, počecu ispočetka.
19 Budući da ste iz Pilice, recite mi da li je dom jedna zgrada koju dobro
20 poznajete.
- 21 O: Ja.
- 22 P: Za šta se inače koristila ta zgrada?
- 23 O: Bila sala za omladinu; davale se priredbe prije.
- 24 P: Recite nam kakve su prostorije bile unutar doma.
- 25 O: Jednostavna. To je samo jedna sala fiskulturna, jedno odeljenje.
26
27
28
29
30

1 P: Kada ste tog jutra došli u dom, da li je bilo vojnika osim Vaših
2 saboraca iz radnog voda?

3 O: Jeste.

4 P: Možete li nam reći kakvi su to vojnici bili? Da li su bili pripadnici
5 pešadije ili su to bili pripadnici vojne policije ili su to pak... pak bili
6 policajci iz civilne policije?

7 O: Bila vojska. Otkud ja znam koji su. Iz koga su bataljona - ne znam.

8 P: Šta su ti vojnici radili kada ste Vi došli u dom?

9 O: Pa, obezbeđivali su, nisu dali mještanima, seljacima da ulaze vam',
10 da prilaze.

11 P: Da li ste videli ko je bio glavni u pogledu te opere... operacije
12 obezbeđivanja? Da li je to bilo neko iz civilnih vlasti ili neko iz vojske?

13 O: Ne bi' Vam znao reć'. Mi smo tovarili i izvlačili onda iz Save, a ko
14 je komandovao - ne znam.

15 P: Osim saboraca iz Vašeg radnog voda, da li ste još nekoga tamo
16 prepoznali?

17 O: Nismo.

18 P: Da li je Vaš komandir kapetan Lakić bio prisutan?

19 O: Jeste, bio. Dok smo i mi bili, bio on cijelo vrijeme.

20 P: Kada ste stigli u dom, da li vam je kapetan Lakić izdao neko
21 naređenje?

22 O: Golema je.

23 P: Da li je sad u redu, da li me čujete?

24 O: Čujem, čujem.

25 P: Ponoviću pitanje. Kada ste stigli u dom, da li vam je kapetan Lakić
26 izdao neko naređenje?

27

28

29

30

1 O: Izdao je da tovarimo mrtve. Došla su dva kamiona.

2 P: Možete li nam malo opisati kako ste vršili taj utovar? Gde su bili
3 kamioni, šta ste radili kako biste leševe preneli, ukrkali, utovarili u te
4 kamione?

5 O: Kamioni su rikvercani do po vrata; mi smo mećali daske i uz daske ih
6 vukli u kamion. Prićeramo kamion na rikverc do vrata i metnemo dvije fosne
7 debele i... dvojica za ruke, dvojica za noge i... tovari.

8 P: Da li biste mogli da nam opišete te kamione? Koje su veličine bili,
9 kakvo je to bilo... kakva su to bila vozila?

10 O: Boje su žute, al' kiperaš. Ako znate šta su. Kiperaš kipuže, ko i
11 šljunak kađ kipužeš.

12 P: Da li znate ko je tog dana vozio kamione?

13 O: Ne znam. Ko je bio šofer - ne znam.

14 P: Ko je još sa Vama nosio leševe?

15 O: Molim?

16 P: Osim Vas, ko je još nosio leševe i vršio utovar leševa u kamione?

17 O: Pa vršio je radni vod. Njih je bilo dvanaest. Ja ne znam kako to niko
18 neće da prizna. Kako to dođe, znači ja tovario ih sam. Od nas dvanaest našli kao
19 mene. Onda znači ja ih tovario sam.

20 P: Svestan sam da je teško govoriti o tome što se toga desilo. Molim Vas
21 recite mi ukoliko u bilo kom trenutku budete želeli da napravimo pauzu.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ja ću nastaviti sa svojim pitanjima, ali mi recite ukoliko želite da napravimo
2 pauzu od par minuta.

3 O: Pa napravite Vi ako hoćete.

4 P: Da li Vi želite da napravite pauzu?

5 O: Molim?

6 P: Da li želite da imamo pauzu?

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Bogdanoviću, pogledajte me.

8 SVJEDOK: Pa... pitate mene. Vi ako hoćete pauzu, pravite. Pa ja, al'
9 nemojte da radi mene praviti.

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Nastavimo. Gospodine
11 Bogdanoviću, ukoliko u bilo kom trenutku se osećate umornim ili želite da se
12 zaustavimo, mi ćemo to učiniti.

13 SVJEDOK: Nisam umoran, ne krči ništa.

14 G. ELDERKIN: [simultani prevod]

15 P: Kad je reč o leševima koje ste utovarivali, recite nam da li su oni
16 bili u domu ili ispred doma.

17 O: U domu, jedan na drugome tamo, povaljani i tako.

18 P: Da li je među njima bilo živih?

19 O: Nije.

20 P: Da li su to bili leševi samo muškaraca ili je bilo i žena?

21 O: Dve žene samo, jedine.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Ti leševi koje ste videli, da li su oni bili u civilu ili u vojnoj
2 uni... vojnim uniformama?

3 O: Ko, leševi? U civilu. Sve u civilu.

4 P: Na osnovu onoga što ste videli u domu tog dana, da li ste zaključili
5 da su ti ljudi ubijeni u domu ili negde drugde?

6 O: U domu.

7 P: Moje sledeće pitanje je... možda i neće biti lako za Vas, ali bih Vas
8 zamolio da nam opišete u kom stanju su bili leševi koje ste Vi i Vaši saborci iz
9 bataljona iznosili iz doma. Molim Vas da sudijama, premda je to teško za Vas,
10 ispričate u kom su stanju bili ti leševi.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Bourgon?

12 G. BOURGON: [simultani prevod] Pitam se da li je to relevantno.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Ne znam. Ne znam šta tužilac želi da
14 postigne.

15 [Sudije vijećaju]

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mislim da treba da saslušamo odgovor, a
17 ukoliko se ispostavi da to nije relevantno, onda ćemo prekinuti. Izvolite,
18 gospodine Meek?

19 G. MEEK: [simultani prevod] Časni Sude, mislim da je već odgovorio na
20 pitanje kad je rekao da su to bila mrtva tela.

21 SVJEDOK: Mrtva tela.

22 G. MEEK: [nastavlja se prethodni prevod] ... A sada, tužilac pokušava da
23 izazove saosećanje...

24 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dopustite nama da mi dirigujemo celom
25 ovom pričom.

26

27

28

29

30

1 [Sudije vijećaju]

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite.

3 Gospodine Bogdanoviću...

4 SVJEDOK: Da.

5 SUDIJA AGIUS: [nastavlja se prethodni prevod] ... pročitacu Vam pitanje

6 koje Vam je postavio gospodin Elderkin. Pitanje je veoma jednostavno: "U kom su

7 stanju bili ti leševi koje ste videli u domu u Pilici?" Već ste nam rekli da se

8 radilo o leševima, dakle o mrtvim telima...

9 SVJEDOK: PA bili su ko... u zguren...

10 SUDIJA AGIUS: [nastavlja se prethodni prevod] ... Šta još možete da nam

11 kažete?

12 SVJEDOK: U zgurenom stanju, neki u pruženom, neki i u stojećem - kad je

13 to bilo u gomili, u gužvi. Jedan preko drugog, neko zguren, neko pružen, neko

14 tako... Uglavnom mrtvo, pa eto.

15 G. ELDERKIN: [simultani prevod]

16 P: Recite nam kako ste Vi i Vaši saborci uspjeli da tog dana do kraja

17 obavite takav jedan posao, nošenje leševa.

18 O: Pa bilo je blizu. Dočeraimo do vrata kamion. Metni dvije /?lege/ i

19 vuci gori.

20 P: Recite nam da li ste tog dana pili nešto kako biste imali snage da

21 izdržite.

22 O: Jesmo. Jesmo pili, jesmo.

23 P: Gde je bio Vaš komandir kapetan Lakić?

24 O: Bio je tu kod nas.

25 P: Da li se sećate koje je bilo doba dana kada ste završili s tim

26 poslom?

27 O: 3.00 sata posle podne.

28 P: Da li možete da nam kažete šta ste pili tog dana?

29

30

1 O: Rakiju.

2 P: A zašto ste pili rakiju?

3 PREVODILAC: Ispravka prevodioca: gde ste nabavili rakiju?

4 SVJEDOK: Donosile nam komšije ondi, seljani. A pili smo malo da smo
5 hrabriji, eto, kad gledamo onu krv i mozak i...

6 G. ELDERKIN: [simultani prevod]

7 P: Da li ste tokom dana čuli da je neko spomenuo koliko je bilo tih
8 leševa u domu?

9 O: Čuo sam tamo na putu da pričaju da je bilo 100... 550, a mi nismo
10 brojali.

11 P: Na osnovu onoga što ste tog dana morali da uradite, da li Vam se ta
12 brojka čini prihvatljiva, razumna?

13 O: Pa treba da bude.

14 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Oprostite, časni Sude. Samo da se
15 posavetujem sa kolegama.

16 [Tužilaštvo se savjetuje]

17 G. ELDERKIN: [simultani prevod]

18 P: Gospodine Bogdanoviću, hvala Vam što ste nam ispričali o tom danu.
19 Imam još nekoliko pitanja koja se više odnose na Vaš posao na ekonomiji
20 Branjevo. Najpre bih želeo da Vas upitam da li se sećate da ste tokom protekla
21 dva dana razgovarali sa mnom i sa mojim kolegama o poslu koji ste obavljali na
22 ekonomiji i gde ste sve radili.

23 O: Sledećih dana? Je l' poslije tije dana?

24 P: Da li se sećate da ste sa mnom i sa mojim kolegama juče i danas
25 govorili o Vašem radu?

26 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, gospodine Haynes.

27

28

29

30

1 G. HAYNES: [simultani prevod] Interesuje me u čemu je poenta ovog
2 pitanja.

3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, u čemu je poenta, gospodine
4 Elderkin? Za sada nam niste ništa pokazali. Pređite na srž stvari.

5 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Mogu da Vam objasnim svakako. Mesto gde
6 su izvršena ubistva na ekonomiji i to nas interesuje.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa pređite odmah na to onda.

8 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Molim da se pokaže fotografija koja je
9 na stranici 212 dokaznog predmeta P02103. Molim da se ta fotografija pokaže
10 svedoku.

11 P: Gospodine Bogdanoviću, molim Vas da pogledate fotografiju koja bi
12 trebalo da se sada vidi na ekranu ispred Vas.

13 O: Ovu? Je l' ovu gore? To je Branjevo, Branjevo ekonomija.

14 P: Hvala. Na fotografiji vidite da sa leve strane imaju dve niže zgrade.

15 O: Ovo su 'vamo staje, štale. A ovo je put koji ide Bijeljina-Zvornik, a
16 ovo je put koji skreće... evo ovde rampe kud skreće k zgradama.

17 P: Da li su te zgrade u krugu vojne ekonomije?

18 O: Nisu. Nisu, nisu.

19 P: Za šta su korištene te štale?

20 O: Hranjenja stoka, goveda i svinje, i konji.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li se sećate da li je ikada bilo koji od pripadnika Vašeg radnog
2 voda odlazio u te zgrade?

3 O: Jeste.

4 P: I šta su tamo radili?

5 O: Krunili smo kuruze u ovoj zgradi. A ovo im je garaža tu.

6 P: Da li govorite o ovoj zgradi sa desne strane koja je sama zasebna?

7 O: Pa tu smo krunili kuruz. A ovo su svinje, ovo su 'vamo bili goveda.

8 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mislim da nam je potrebna pomoć
9 poslužitelja. Počnimo manje-više od početka. Sa ovom spravom koju su Vam sada
10 dali, molim da pokažete dve zgrade za koje kažete da su tu bile štale. Molim da
11 upišete krstić na tim zgradama na ekranu.

12 SVJEDOK: Oće či moć'? Ha? Aha, more-more. [Obilježava] Oćemo i na ovo?

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro.

14 G. ELDERKIN: [simultani prevod]

15 P: Molim Vas da ovaj obeležite sa kružićem, tu drugu zgradu. Ne vidim da
16 se bilo šta dešava, svedoče. Molim Vas... Recite nam najpre, gospodine
17 Bogdanović, ove dve zgrade koje ste obeležili jednim iksom, Vi ste nam rekli da
18 su radnici odlazili u tu zgradu da hrane životinje. Jesu to te dve zgrade koje
19 ste obeležili sa tim "x"?

20 O: Jeste.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: A na slici se nalazi i treća zgrada, desno od ove dve. Recite nam
2 zašto je ona korišćena.

3 O: Je l' ova ovde?

4 P: Stavite kružić na nju pa onda mogu da Vam odgovorim.

5 O: [Obilježava]

6 P: Šta je radni vod koristio... za šta je koristio tu zgradu?

7 O: Radni vod nije je koristio ni za šta.

8 P: A ko je koristio tu zgradu?

9 O: Koristili radnici koji su sijali na ekonomiji tu. To je
10 poljoprivredno dobro "Semberije". I oni su dali nama tri-četiri hektara da
11 sijemo za vojsku.

12 P: A da li na ovoj slici vidite...

13 O: Molim?

14 P: Da li možete da nam pokažete gde ste imali običaj da ručate, da
15 pojedete svoj obrok? Na ovoj slici, da li možete da nam pokažete?

16 O: Imali smo običaj... kad je kiša, jeli smo ovde, evo, đe je ova vrata
17 ulazna. I tu se radnici sklanjali od kiše, a 'vamo je bila stoka, eto. I kad je
18 kiša, odemo tu, malo jedemo i /?ništa to/. A ovde su im traktori, valjda, i
19 tanjirače pod ovijem tu.

20 P: Molim Vas da strelicom obeležite vrata gde ste malopre rekli da biste
21 tu jeli kad pada kiša.

22 O: [Obilježava]

23 P: Ne morate više da koristite to... tu olovku. Ali možete li nam reći
24 koliko je daleko ambulanta od ove dve zgrade, odnosno ova dva... dve staje ili
25 štale?

26

27

28

29

30

1 O: Objekta? Jedno 150 metara.

2 P: Izvinite, samo trenutak.

3 [Tužilaštvo se savjetuje]

4 G. ELDERKIN: [simultani prevod]

5 P: Gospodine Bogdanović, puno hvala. Molim samo da stavite prva slova

6 svog imena i prezimena na ovaj...

7 O: Kakva slova?

8 P: Inicijale.

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa, stavite "J" za Jevto i "B" za

10 Bogdanović.

11 SVJEDOK: Ovde?

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U gornjem desnom ili levom uglu, kako

13 god želite.

14 SVJEDOK: [Obilježava]

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li je potrebno da stavimo današnji

16 datum?

17 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Pa možda gospodin Bogdanović može da ga

18 napiše.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Molim Vas, svedoče, stavite broj 10.05.

20 07, znači današnji datum. 10. maj 2007.

21 SVJEDOK: [Obilježava]

22 SUDIJA AGIUS: Hvala Vam, gospodine Bogdanović. I hvala Vama, gospodine

23 Elderkin.

24 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Ja više nemam pitanja.

25 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Imamo još 15 minuta vremena. Ja na

26 spisku imam timove Popović, Beara, Nikolić i Pandurević. Da počnemo od Vas,

27 gospodine Živanović.

28

29

30

1 Svaki tim će imati po 20 minuta.

2 G. ŽIVANOVIĆ: [simultani prevod] Ja neću unakrsno ispitivati ovog
3 svedoka.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Takođe sam primetio, gospođu Fauveau,
5 da ste Vi tražili 10 minuta.

6 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Da, mi nemamo pitanja. Međutim, molila
7 bih Vas 5 minuta da bih pokrenula jedno pitanje pre nego što se završi današnja
8 sednica.

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. A tim Beara?

10 G. MEEK: [simultani prevod] Da, gospodine predsedniče. Nemamo pitanja.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] A tim Nikolić? Gospodin Bourgon?

12 G. BOURGON: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. Mi imamo nekih
13 pitanja.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da? Pa, molim Vas onda da se ograničite
15 na nekih 8 minuta. To ne znači da ako ne završite, nećete nastaviti sutra.
16 Nemojte pogrešno da me shvatite, molim Vas.

17 G. BOURGON: [simultani prevod] Hvala.

18 Unakrsno ispituje g. Bourgon:
19 [Branilac ispituje putem prevodioca]

20 P: Dobar dan, gospodine Bogdanović.

21 O: /?Dobar dan./

22 P: Vama je tužilac postavljao pitanja o tome koliko Vam je teško bilo da
23 tog dana ta tela iznesete iz doma toga dana. Međutim, tužilac Vam nije postavio
24 najvažnije pitanje. Ja Vam iznosim da Vi ili oni ljudi koji su bili sa Vama,
25
26
27
28
29
30

1 Vi niste imali nikakve veze sa tim telima koja su se nalazila u domu toga dana?

2 Je li tako, gospodine Bogdanović?

3 O: Kakve veze?

4 P: Pa ja Vam samo kažem da Vi ne znate ko je ubio te ljude i da Vi niste
5 imali nikakve veze...

6 O: Nikakve veze, samo što...

7 P: ... sa tim ubijanjima. Od Vas su samo tražili da ta tela prenesete?

8 O: Pa da.

9 P: Pa ja sam smatrao da je važno da to pomenete - da Vi niste imali sa
10 tim nikakve veze...

11 O: Nikakve.

12 P: ... jer Vam tužilac nije postavio to pitanje. A moje sledeće pitanje
13 je ovo. Vi ste pomenuli da ste videli neka tela u školi...

14 O: U školi, ja.

15 P: ... i to dan pre ovoga. Rekli ste da su vas prisilili da ta tela...

16 O: Potovarili u...

17 P: ... potovarite u neku...

18 O: Traktorsku prikolicu i odvučemo, devet komada, devet ljudi, žrtve,
19 šta ja znam kako još se /?kaže/.

20 P: A ti ljudi koji su Vas naterali da to radite, gospodine Bogdanović,
21 to su oni vojnici za koje niste znali ko su...

22 O: Jeste...

23 P: ... je li tako?

24 O: ... ko ih je dotero tu, otkud znam iz koje su brigade i odakle su.

25 P: A tela koja ste videli da ih... Odlazeći u dom drugog dana, Vi ste
26 pomenuli da ste videli 10 leševa u polju. Pretpostavljam da nemate nikakve

27

28

29

30

1 veze sa smrću ni tih ljudi. Je li tako?

2 O: To smo videli najutro kad smo pošli domu. Sutridan kad smo došli iz
3 Branjeva, tamo di idemo domu da tovarimo, njih nema.

4 P: I Vi nemate nikakve veze sa smrću tih ljudi, je li tako?

5 O: Nemam nikakve.

6 P: Niti znate kada su niti kako ubijeni?

7 O: To uopće nije ubio ni Zvo... bataljon, ni ovi Zvornički, ni koji, ja
8 ne znam odaklen su ljudi, pitaj boga.

9 P: A Vi sami, gospodine Bogdanović, ni jednog trenutka niste ušli u
10 školu, je li tako?

11 O: Nisam.

12 P: U odgovoru na pitanje koje Vam je postavio moj kolega, Vi ste
13 pomenuli da ste videli neke ljude u školi. Da li možete da nam kažete da li je
14 to bilo u prizemlju ili na prvom spratu - da ste videli ljude kroz prozor?

15 O: U prvom spratu.

16 P: Molim Vas da me pogledate na trenutak - mene, koji Vam govorim.
17 Gospodine Bogdanović, ja sam ovde.

18 O: Aha.

19 P: Kada kažete prvi sprat, Vi ste gledali gore, je li tako, kroz prozor?
20 Je l' to hoćete da kažete?

21 O: Prvi je sprat doli prizemlje. To je škola u /?Pilici/. I oni su bili
22 svi u prvom spratu i u fiskulturnoj sali. A na gornjem spratu nisu bili. I zato

23

24

25

26

27

28

29

30

1 su se mogli da vide, pošto su prozori veliki...

2 P: Hvala, gospodine Bogdanović. Nemam više pitanja.

3 G. BOURGON: [simultani prevod] Hvala, gospodine predsjedniče Sudskog
4 veća.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Gospodine Haynes, imate li Vi
6 pitanja?

7 G. HAYNES: [simultani prevod] Da. I verovatno ću završiti za par
8 minuta.. za pet minuta.

9 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu.

10 Unakrsno ispituje g. Haynes:
11 [Branilac ispituje putem prevodioca]

12 P: Gospodine Bogdanović, da li je Vaša kuća bila daleko od škole u
13 Pilici?

14 O: Jeste.

15 P: Otprilike koliko daleko je bilo od te škole u Kuli?

16 O: Do kuće moje? Kilometar i po.

17 P: A Stevo Ostojić i Jaro... Rajo Jurošević? Da li su oni bili... živeli
18 blizu Vas?

19 O: Nisu. Oni su malo dalje.

20 P: Dobro. Da bih ja to dobro razumeo, oni su, znači, došli u Vašu kuću i
21 rekli da treba da pođete u školu Kula?

22 O: Jeste. "Imaju neki ljudi dovučeni", i tako.

23 P: A da li je to izazvalo neku pometnju ili zabrinutost kod ljudi koji
24 su živeli u blizini škole ili u onom kraju gde ste Vi živeli?

25 O: Pa, jašta je, kako nije pomelo.

26
27
28
29
30

1 P: A da li ste Vi i Stevo Ostojić i Rajo Jurošević brinuli za to što
2 može da se dogodi sa ljudima koji su živeli u blizini, uključujući i Vašu
3 porodicu?

4 O: Pa, brinuli, jašta.

5 P: Da li mogu da pretpostavim da Vi tog dana niste morali da idete i da
6 se javite na dužnost na...u ekonomiju u Branjevu?

7 O: Otišli smo, al' Radivoje nas Lakić vratio, /?kaže/ da se odmorimo.
8 Pošto nam kod doma nije ništa rekao da l' ćemo dolaziti da l' nećemo, mi smo
9 otišli sutridan pa nas vratio kući.

10 P: A da Vas pitam ovo: da li ste se Vi redovno pri... javljali na posao
11 na ekonomiji Branjevo su...

12 O: Jesmo, redovno.

13 P: ... nedeljom?

14 O: Nedeljom nismo radili. Kol'ko je vojska bila na liniji u rovovima,
15 tol'ko smo i mi dana bili. Ako su oni pet, i mi smo u radnom vođu pet, a bilo
16 nas u dvije smjene; u jednoj smjeni 12, u drugoj 12.

17 P: Dakle, povremeno bi bilo normalno da se ne javite na posao u nedelju
18 i niko ne bi bio na farmi, ne bi tamo radio, je li tako?

19 O: Da.

20 P: Da li se sećate da li je toga dana kad ste otišli u školu u Kuli bila
21 nedelja ili ne?

22 O: Ne znam.

23 P: Imam samo još jedno ili dva pitanja. Da li ste Vi samo pripremali
24 hranu na ekonomiji za vojnike u Vašem bataljonu?

25 O: Da, Piličkom i Lokanjskom.

26 P: Hvala.

27 O: Kopamo krompir, imali smo traktor i s traktorom vučemo. Gore ima
28
29
30

1 kuhinja, gore se kuvalo i otale zaprega razvozila od rova do rova ako more
2 traktorom, onda more konj il' volovi i eto tako, mučili se, pa eto.

3 P: Hvala na tom potpunom odgovoru. A da li je istina da ste Vi, odnosno
4 da li je tačno da ste Vi u julu 1995. godine još uvek smatrali da ste pripadnik
5 Piličko-lokanjskog bataljona, a ne nekog drugog?

6 O: Jesmo.

7 P: I na kraju još ova dva pitanja: kada ste bili u Pilici u domu,
8 leševi, je li tako, su predstavljali opasnost po zdravlje i život ljudi koji su
9 živeli u blizini?

10 O: Pa jašta je. I mi nismo imali nikakvo zaštitno sredstvo, ni rukavica,
11 ništa. Onako dođi kući krvav, baci, zapali i ajde.

12 P: I ljudi koji su živeli u blizini su bili vrlo zahvalni što vi to
13 radite i onda su vam dali rakiju da bi vas malo obodрили?

14 O: Ja.

15 P: A dok ste bili tamo, mislim da ste prepoznali neke od ljudi u
16 uniformama kao policajce koji su redovno dolazili po vas ukoliko se ne biste
17 prijavili na posao nekog dana?

18 O: Nisam poznavao. To je bilo nepoznato. Ja stvarno nisam pozno našega
19 nijednog, koja je brigada ih dovela, koji bataljon i odaklen...

20 P: Gospodine Bogdanoviću, hvala Vam puno.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da li imate dodatnih pitanja, tužioče?

22 G. ELDERKIN: [simultani prevod] Ne, časni Sude.

23 Ispituje Sudsko vijeće:
24
25
26
27
28
29
30

1 SUTKINJA PROST: [simultani prevod] Gospodine Bogdanoviću, ja bih samo
2 htela da Vam postavim jedno pitanje. Vi ste nam rekli da ste u školi u Kuli
3 videli 9 leševa. Možete li nam reći kako su ti leševi... kakvo su odelo imali na
4 sob... sebi...

5 O: Civilno odelo.

6 SUTKINJA PROST: [nastavlja se prethodni prevod] ... vojno ili civilno?

7 O: Civilno. Čizme poispadale po svud, otkud ja znam. Verovatno u toku
8 noći krenulo da bježi, upucani, i kad su ove odvezli, naposljetku su morali
9 odvuć' i njih.

10 SUTKINJA PROST: [simultani prevod] Hvala Vam.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospodine Bogdanović. Hvala Vam
12 što ste došli da svedočite.

13 SVJEDOK: Hvala Vama.

14 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] I u ime Sudskog veća, želim Vam bez...
15 bezbedan put kući. Hvala Vam.

16 SVJEDOK: Hvala lepo.

17 [Svjedok se povlači]

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospođo Fauveau.

19 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. Želela bih da
20 obavestim Pretresno veće da dokument koji je moj kolega gospodin Živanović
21 pokazao - reč je o dokumentu 1D112 - za koji je tužilac tražio izvor, to se
22 nalazi u bazi podataka Tužilaštva pod brojem DA176530. No želela bih da Vas
23 upitam sledeće... pitam se sledeće: kako to da je taj dokument... kako to da taj
24 dokument nama nije obelodanjen? Više osoba koje su živele u Srebrenici - tužilac
25 kaže da i nije važno koliko ih je bilo - možda to i nije toliko važno, ali radi
26 se o dve činjenice o kojima je doneta odluka u predmetima *Blagojević* i *Krstić* i
27 koje su prihvaćene na izvesni način u pogledu činjenica koje su prihvaćene u
28 ovom predmetu.

29

30

1 Pod 2, ovaj dokument se odnosi na humanitarnu pomoć, a humanitarna pomoć
2 se konkretno odnosi na tačke optužnice koje se odnose na mog klijenta. Ja znam
3 da tužilac ima potpuno drugačiju koncepciju u pogledu pravila... člana 68 i
4 jasno mi je da se neki dokumenti ne odnose na to pravilo. Ali ovaj dokument, bez
5 obzira da li se odnosi na pravilo 68 ili ne, ja smatram da je taj dokument morao
6 da bude obelodanjen Odbrani. I ono što sada želim da pitam Veće, to je da naloži
7 tužiocu da sprovede istragu od kada raspolaže tim dokumentom i da nam saopšti i
8 dostavi sve druge dokumente koji se odnose na broj ljudi koji su živeli u
9 Srebrenici pre pada Srebrenice i sve dokumente koji se odnose na humanitarnu
10 pomoć. Hvala Vam.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala, gospođo Fauveau na toj
12 informaciji i na tom zahtevu. Gospodine McCloskey, mislim da možemo da prekinemo
13 pretres za danas jer je isteklo vreme, ali očekujemo da ćete nam sutra saopštiti
14 reakciju u pogledu onoga što je rekla gospođa Fauveau i reći nam da li imate...
15 da li znate za neke druge dokumente - možda su iz iste zbirke.

16 Gospođo Fauveau, samo da se postaramo, to je 1D312, a ne 1D112?

17 GĐA FAUVEAU: [simultani prevod] Da, 1D312.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu, onda ćemo se sutra ujutro time
19 baviti. Dakle, sutra ujutru imamo pretres. Imaćemo sledećeg svedoka i onda ćemo
20 imati pauzu preko vikenda.

21 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Kao što znate, imamo samo još jednog
22 svedoka.

23 SUDIJA AGIUS: /prevod engleskog transkripta: "Hvala Vam."/

24 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

25

26

27

28

29

30

1 ... Sjednica završena u 19.02h.
2 Nastavak zakazan za petak,
3 11.05.2007., u 09.00h.
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

četvrtak, 10.05.2007.

Predmet br. IT-05-88-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena sa transkriptom na engleskom jeziku.

1

četvrtak, 10.05.2007.

Predmet br. IT-05-88-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena sa transkriptom na engleskom jeziku.